

Nr 132.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.; given Stockholms slott den 10 februari 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1:o—11:o.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON, STRINDLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa ärenden angående försäljning av mark från kronoegendomar m. m., vilka ärenden synts höra föranleda framställning till riksdagen, samt anför härom följande.

1:o.

Gripsholms kungsladugård nr 1 i Södermanlands län.

Kronoegendomen 9 mantal Gripsholms kungsladugård nr 1 med underlydande i Kärnbo och Taxinge socknar av Södermanlands län är utarrenderad till den 14 mars 1939 mot en avgäld, som utgår med dels 68 hektoliter vete, 85 hektoliter havre och 530 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels därutöver 3,300 kronor.

Den 28 februari 1935 anhöll vice pastorn Axel Rappe såsom ordförande i Mariefreds och Kärnbo församlingars kommitté för begravningsplatsens utvidgning om uppgift å det pris, vartill domänstyrelsen vore villig försälja ett omedelbart norr om begravningsplatsen beläget område om 1.2370 hektar av nämnda kronoegendom. I ansökan den 12 mars samma år anhöll vidare rådmannen A. Flodman i egenskap av ordförande i den kommitté, som av stadsfullmäktige i Mariefred utsetts att bereda frågan om inköp av mark för tillgodoseende av stadens behov av tomter, om tillstånd för staden att få inköpa viss i ansökningen angiven mark av samma kronoegendom.

Sedan ansökningarna tillställts domänintendenten i länet för att tagas i övervägande vid den uppskattningsförrättning, som vore ämnad att hållas å kronoegendomen, har vid dylik förrättning den 26 november 1935 *vederbörande uppskattningsnämnd*, efter förhandlingar med Rappe och Flodman, föreslagit försäljning *dels* till nyssberörda två församlingar av ej mindre det förut omnämnda, norr om begravningsplatsen belägna området om 1.2370 hektar än även ett söder om begravningsplatsen beläget område om 0.4266 hektar, *dels ock* till Mariefreds stad av ett intill det s. k. Östra stadsområdet beläget område om 0.73 hektar. Nämnden har åsatt områdena om 1.2370 hektar och 0.4266 hektar, vilka å en av distriktslantmätaren O. Thorén år 1925 över Kungsladugården upprättad karta äro betecknade med litt. D^I respektive D^{II}, ett gemensamt saluvärde av i runt tal 3,300 kronor samt området om 0.73 hektar, vilket å samma karta är betecknat med litt. C^I, ett saluvärde av 5,840 kronor.

Över försäljningsförslaget har domänstyrelsen hört vederbörande jägmästare och överjägmästare, Mariefreds och Kärnbo församlingar, vilka överlämnat ett av överlantmätaren i länet avgivet yttrande rörande avstyckning av områdena om 1.2370 hektar och 0.4266 hektar, kammarkollegiet, som i sin tur hört lantmäteristyrelsen, ävensom Mariefreds stad. Av yttrandena inhämtas i huvudsak följande.

Jägmästaren och *överjägmästaren* ha icke haft något att erinra mot försäljningsförslaget. Dock har överjägmästaren ansett sig icke böra underlåta att påpeka det enligt hans mening synnerligen låga pris (20 öre per m²), som av nämnden åsatts de till försäljning till församlingarna ifrågasatta områdena.

Mariefreds och *Kärnbo församlingar* ha godkänt de föreslagna saluvärdena å sistberörda två områden.

Överlantmätaren har förklarat hinder enligt jorddelningslagen icke möta för avstyckning av områdena om 1.2370 hektar och 0.4266 hektar, därest den samma skedde för sammanläggning med nuvarande begravningsplatsen.

Kammarkollegiet och lantmäteristyrelsen ha ansett avstyckning av sistnämnda två områden lagligen genomförbar utan villkor om dylik sammanläggning.

Mariefreds stad har godkänt saluvärdet å det till försäljning till staden ifråsatta området.

Med skrivelse den 31 maj 1938 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Domänstyrelsen biträder uppskattningsnämndens förslag till områdenas försäljning och har intet att erinra mot de saluvärden, som åsatts desamma. Köpeskillingarna för samtliga områden synas böra gäldas kontant. Områdena om 1.2370 hektar och 0.4266 hektar lära kunna utan riksdagens hörande avstås till församlingarna enligt stadgandena i Kungl. Maj:ts cirkulär den 24 mars 1938, nr 84. Då däremot området om 0.73 hektar icke torde kunna överlåtas till staden utan riksdagens medverkan, synes för undvikande av splittring ärendet i dess helhet böra underställas riksdagen.

Jag har intet att erinra mot domänstyrelsens förslag och hemställer alltså, *Departements-*
att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att av kronoegendomen Gripsholms kungsladugård nr 1 med underlydande i Kärnbo och Taxinge socknar av Södermanlands län må försäljas *dels* två å en av distriktslantmätaren O. Thorén år 1925 över kungsladugården upprättad karta med litt. DI och DII betecknade områden om sammanlagt cirka 1.6636 hektar till Mariefreds och Kärnbo församlingar mot en köpeskilling av 3,300 kronor, *dels ock* ett å samma karta med litt. CI betecknat område om cirka 0.73 hektar till Mariefreds stad mot en köpeskilling av 5,840 kronor;

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas, *b e t r ä f a n d e s a m t l i g a o m r å d e n*, att områdena försäljas i befintligt skick med tillträdesrätt räknat från den 14 mars 1939, att områdena icke tilldelas delaktighet i samfälld eller oskiftad mark och ej heller delaktighet i de rättigheter och förmåner, som i övrigt må tillkomma stamfastigheten, att förbehåll göres för de gränsjämknings, som vid blivande avstyckningar av områdena kunna finnas erforderliga, att köpeskillingarna för områdena erläggas kontant till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpeavhandlingar, att, därest kronan nödgas till kronoegendomens arrendator utgiva ersättning för av denne å områdena verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, vederbörande köpare skall gottgöra kronan vad kronan i sådant hänseende erlagt, *samt* att församlingarna och staden ensamma skola vidkännas kost-

naderna för lagfart och avstyckning samt övriga med köpet förenade utgifter, ävensom beträffande området om 0.73 hektar, att staden efter domänintendentens i länet anvisning på egen bekostnad anlägger en bro öster om området till egendomens där kvarvarande åkerjord.

2:o.

Kronoparken Bruzaholm i Jönköpings län.

Genom beslut den 10 juni 1938 förordnade Kungl. Maj:t, att av kronoparken Bruzaholm i Hults socken av Jönköpings län, utom andra, följande lotter, vilka angivits å en av distriktslantmätaren C. E. Siewert åren 1936 och 1937 upprättad karta, skulle med nedan angivna arealer och saluvärden försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., nämligen

Lott	Areal hektar	Saluvärde kronor	Lott	Areal hektar	Saluvärde kronor
Stuveryd 2 ¹¹ (K) ..	0.1607	810	Stuveryd 2 ²¹ (U) ..	0.1878	870
» 2 ¹² (L) ..	0.1581	670	» 2 ²² (V) ..	0.1887	900
» 2 ¹³ (M) ..	0.1549	840	» 2 ²⁵ (Z) ..	0.1971	1,000
» 2 ¹⁴ (N) ..	0.1557	910	» 2 ²⁶ (Å) ..	0.1845	950
» 2 ²⁰ (T) ..	0.1800	700			

Av saluvärdena utgjorde för en var av lotterna 15 kronor 80 öre av kronan förskotterad avstyckningskostnad. Härefter ha genom länsstyrelsens försorg kungörelser angående försäljning av lotterna utfärdats vid tre skilda tillfällen utan att anbud avgivits.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift den 12 december 1938 har *disponenten i aktiebolaget metallduk G. Bengtson*, Bruzaholm, anhållit att till nedsatt pris få inköpa ifrågavarande lotter i syfte att till självkostnad upplåta desamma till de bolagets arbetare, som önskade förvärva och bebygga tomter för bostadsändamål. Ett flertal av bolagets arbetare vore nu bosatta vid Bruzaholms järnvägsstation, där emellertid tillgång å tidsenliga bostäder ej funnes. Kronans tomtområde vore med hänsyn till belägenheten lämpligt för upplåtelser till bolagets arbetare. Oaktat i trakten rådde bostadsbrist, hade emellertid vid utbud av lotterna anbud ej avgivits, enär de lotterna åsatta prisen ansåges för höga med hänsyn till lotternas beskaffenhet och kostnaderna för desammas iordningställande.

På grund av remiss har *domänstyrelsen* den 20 januari 1939 avgivit utlåtande i ärendet, därvid bifogats yttranden av vederbörande jägmästare och överjägmästare ävensom en skrift av Bengtson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande.

Jägmästaren och överjägmästaren ha tillstyrkt, att Bengtson medgives rätt att inköpa ifrågakomna lotter till ett pris av 30 öre för kvadratmeter.

jämte kostnad för avstyckning och värdet av å lotterna befintlig skog. Enär arealen av nämnda lotter omfattar 15,675 kvadratmeter samt värdet av befintlig skog och kostnaderna för avstyckning utgöra respektive 1,184 kronor och 142 kronor, skulle priset för lotterna uppgå till $[(15,675 \times 0.30 \Rightarrow) 4,702 + 1,184 + 142 \Rightarrow] 6,028$ kronor eller i runt tal 6,000 kronor. De lotterna förut åsatta saluvärdena utgöra tillsammans 7,650 kronor.

Bengtson har förklarat sig villig att inköpa lotterna på angivna villkor.

Domänstyrelsen har tillstyrkt, att lotterna försäljas till nu föreslaget pris. Då frågan om försäljning av bostadstomter inom det område, som varit föremål för planläggning, ursprungligen uppkommit på grund av ansökningar om köp av byggnadstomter från ett antal av bolagets arbetare, och då andra spekulanter än bolagets arbetare ej syntes vara att förvänta, ansågo styrelsen lämpligt, att disponenten *Bengtson* medgäves rätt att förvärva lotterna för att efter hand upplåta dem till de bolagets arbetare, som önskade förvärva tomter inom området. Ärendet syntes ej kunna avgöras utan riksdagens hörande.

Jag ansluter mig till det av domänstyrelsen i ärendet förordade försäljningsförslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *Departements-
chefen.*

att av kronoparken Bruzaholm i Hults socken av Jönköpings län lotterna Stuveryd 2¹¹, 2¹², 2¹³, 2¹⁴, 2²⁰, 2²¹, 2²², 2²⁵ och 2²⁶, vilka tillhopa omfatta en areal av 1.5675 hektar, må försäljas till disponenten G. *Bengtson* för en köpeskilling av 6,000 kronor, vari inräknats kostnad för avstyckning, att erläggas vid köpekontraktets underskrivande, då lotterna tillträdas;

skolande vid försäljningen i övrigt iakttagas, att lotterna överlätas i det skick, vari de vid tillträdet finnas, att köparen respekterar ett den 5 september 1933 upprättat kontrakt, varigenom jakträtten å kronoparken Bruzaholm utarrenderats för tiden till och med den 15 maj 1940, i vad sagda kontrakt rör ifrågavarande lotter, samt att i tillämpliga delar skola gälla bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

3:o.

Kloster nr 1 i Kalmar län.

Kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Kloster nr 1 i Vena socken av Kalmar län har varit utarrenderad för tiden 14 mars 1915—14 mars 1935 mot ett årligt arrende av 2,600 kronor. Efter den 14 mars 1935 har egendomen utarrenderats under ett år i sänder och är för närvarande utarrenderad för tiden 14 mars 1938—14 mars 1939 mot ett arrende av dels 25 hektoliter vete, 30 hektoliter råg och 343.4 kilogram smör att lösas med penningar efter senast

för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan och dels därutöver 1,669 kronor.

Med anledning av egendomens arrendeledighet den 14 mars 1935 besiktigade kronojordstycknings-sakkunniga egendomen under år 1930, varjämte domänstyrelsen införskaffade upplysningar från domänintendenten och Kalmar läns norra hushållningssällskaps egnahemsnämnd angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter och angående efterfrågan i orten å dylika lägenheter. På föranstaltande av domänstyrelsen hölls uppskattningsförrättning på egendomen den 7 augusti 1935. Av förberörda yttranden samt instrumentet över uppskattningsförrättningen jämte övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren C.-E. Bentzer år 1932 upprättad och år 1936 kopierad och kompletterad karta över egendomen jämte förslag till styckningsplan, inhämtas i huvudsak följande.

Egendomen, som är belägen 70 kilometer från Oskarshamn och Västervik samt 3 kilometer från Hultsfreds köping och järnvägsstation, har en areal av 550.95 hektar, varav 123.939 hektar åker, 18.322 hektar äng, 50.769 hektar odlingsmark och 357.92 hektar avrösningsjord.

Å egendomen finnas torpen Spelehult, Stora Horva, Brånhorva, Lerkärret och Modal.

Byggnaderna äro till större delen mycket gamla å såväl huvudgård som torp.

Åkerjorden består av cirka 80 % godartad lermylla (svämmlera) på lerbotten, cirka 10 % sandjord på grusbotten och cirka 10 % mossjord. Endast en mindre del är obetydligt stenbunden.

Samfällighet eller rätt till annan förmån utom fastighetens område finnes ej.

Taxeringsvärdet för huvudgården och de fyra torpen utgör 141,200 kronor för jordbruket och 129,800 kronor för skogen.

Egendomen har andel i lån för sänkning av sjön Hulingen.

Kronojordstyckningssakkunniga anförde, att egendomens jordbruk borde försälas, då nybyggnad i en nära framtid måste utföras i första hand av stall och ladugård och därefter av logarna. Med hänsyn till närbelägenheten till Hultsfred och på grund av förhållandena i övrigt syntes lämpligen en uppdelning kunna genomföras sålunda, att man *dels* utlade en huvudgård om cirka 75 hektar åker, *dels* frånstyckade följande var för sig bebyggda torp med i huvudsak nuvarande inägoarealer till självständiga lägenheter, nämligen torpet Modal om 2.6 hektar åker, torpet Lerkärret om 9.5 hektar åker och torpet Stora Horva om 8.8 hektar åker, *dels* ock utlade ett obebyggt jordbruk om 15 å 20 hektar åker ned mot sjön Hulingen. Vidare borde å den närmast Hultsfred vid sjön Hulingen och i anslutning till den nya vägen belägna marken ett område av lämplig storlek utläggas för tillgodoseende av föreliggande behov av bostadstomter. Den för berörda lotter ej erforderliga utmarken jämte torpet Brånhorva syntes med fördel kunna bibehållas i kronans ägo och förvaltas såsom kronopark.

Domänintendenten framhöll, att han i stort sett instämde i de sakkunnigas förslag till egendomens dispositon, men ansåg det obebyggda jordbruket böra bibehållas under huvudgården, om det för att finna köpare måste åsättas alltför låga markvärden. Vidare syntes torpet Spelehult, som stod under skogsstaten, på grund av sitt läge lämpa sig väl för försäljning. Till såväl huvudgård som bebyggda torp och lägenheter funnes helt visst köpare i

respektive innehavare och efterfrågan på byggnadstomter syntes även vara att påräkna.

Egnahemsnämnden instämde i domänintendentens yttrande.

Enligt domänstyrelsens förordnande skulle uppskattningsförrättningen avse egendomens saluvärdering för försäljning i förberörda lotter, dock att den obebyggda lotten skulle saluvärderas tillsammans med huvudgården.

Före uppskattningsförrättningen uppgjorde *domänintendenten* i samråd med vederbörande revirförvaltare och distriktslantmätaren Bentzer preliminärt förslag till disposition av egendomen. Enligt detta skulle egendomen i sin helhet disponeras för styckningsändamål.

Vederbörande överjägmästare framställde vissa erinringar mot förslaget och förklarade sig anse, att en del av egendomen omfattande cirka 125 hektar, varav cirka 4 hektar inrösningsjord och 121 hektar avrösningsjord, borde bibehållas i kronans ägo och förvaltas som kronopark; inom Vena socken funnes förut kronoparkerna Lönnekulla och Västrahult om tillhoppa 385 hektar.

Uppskattningsnämnden ansåg byggnaderna å egendomen i stort sett icke vara sämre än att de utan särskilt stora nybyggnadskostnader kunde användas under en ny arrendeperiod. Kronojordstyckningssakkunnigas förslag om tillskapande av en obebyggd jordbrukslägenhet kunde nämnden icke tillstyrka, då ett försök därtill vore dömt att misslyckas, därest marken av köparen skulle lösas till ett pris, som ej alltför mycket understeg det gängse priset. Nämnden avstyrkte även det framställda förslaget om avsättande av viss del av egendomen såsom kronopark. Det syntes kunna ifrågasättas, om det över huvud taget kunde vara för kronan ekonomiskt fördelaktigt att såsom särskild förvaltningsenhet behålla det av överjägmästaren föreslagna skogsskiftet. Då kronan kunde beredas full ersättning för den mark och ståndsskog, som inginge i försäljningen, och huvudsyftet med egendomens uppstyckning borde vara att skapa så besuttna och begärliga salulotter som möjligt, tillstyrkte nämnden Bentzers förslag att hela egendomen skulle uppstyckas för försäljning. Ur social synpunkt vore detta förslag särskilt ändamålsenligt genom att bereda möjlighet att med stora arealer prima odlingsbar avrösningsjord skapa ökade utkomstmöjligheter särskilt för de till åkerarealen svagaste jordbrukslägenheterna; all sannolikhet talade för att odlingsarbeten skulle komma till utförande omedelbart efter det lotterna kommit i enskild ägo, då därigenom kunde utvinnas verklig vetejord och marken genom sjösänkingsanläggningen kunde torrläggas till erforderligt djup. Beträffande en av Gösta Lundberg, Lilla Hultanäs, gjord framställning att få inköpa så mycken jord att han kunde försörja sig och sin familj, framhöll nämnden, att Lundbergs hustru Edla Johansson, som 1933 var ogift och ägde lägenheten Hultanäs, då anhållit att få inköpa ett mindre område för utökning av sin lägenhet så att hon därå kunde föda en ko, att berörda framställning tillkommit sedan hon år 1934 ingått äktenskap med Gösta Lundberg, samt att denne på hösten 1934 inköpt en fastighet i Herrvreten, Vagnhärad, på vilken makarna Lundberg nu vore bosatta, under det att lägenheten Hultanäs vore uthyrd till en annan person. Under sådana förhållanden ansåge sig nämnden icke kunna tillstyrka bifall till Lundbergs ansökning, i synnerhet som ett bifall till densamma skulle medföra att huvudgårdslotten komme att amputeras på ett synnerligen besvärande sätt. Nämnden tillstyrkte därför att i enlighet med Bentzers förslag lägenheten Hultanäs utökades endast med en mindre lott. En anmärkning, som möjligen kunde göras mot Bentzers förslag, vore, att saluvärdet å vissa lotter komme att överstiga det länebelopp, som av egnahemsnämnderna beviljades,

men denna omständighet behövde knappast tillmätas någon betydelse, enär samtliga lotter skulle försälgas med hembuds rätt till respektive innehavare. För att underlätta försäljningarna borde genom gallringsstämpling lämpliga saluposter uttagas i ståndskogen. På grund härav inginge ej värdet av växande skog i de föreslagna saluvärdena.

Sedan avstyckningsförrättning hållits å egendomen samt den å de olika lotterna växande skogen värderats av vederbörande jägmästare har *domänintendenten* den 30 mars 1938 avgivit nytt förslag till egendomens disposition, vilket förslag godkänts av vederbörande *uppskattningsmän*.

Innebörden av uppskattningsnämndens båda förslag framgår i huvudsak av följande tabell.

**Tabell, utvisande av uppskattningsnämnden föreslagen styckning av kronoegen-
domen Kloster nr 1.**

	Lottens beteckning	Areal i hektar				Salu- värde kr.	Därav för		Ar- rende- värde kr.
		tomt och åker	äng och odlings- jord	avrös- nings- jord	Total		väx- ande skog kr.	värde av fiske- vatten o. strand kr.	
a	Klosters huvudgård	90.145	24.632	153.975	268.752	85,922	—	500	3,000
b	Litt. A, huvudgården, Kloster I ¹	89.764	24.158	145.144	259.066	114,000	30,976	500	3,000
a	Litt. A, torpet Spelehult ..	2.889	10.776	33.539	47.204	6,646	—	—	180
b	Litt. Aa, Kloster I ¹⁰	3.204	11.353	47.061	61.618	22,950	15,071	—	180
a	Litt. B, torpet Stora Horva	10.601	10.433	35.432	56.466	12,870	—	—	450
b	Litt. Ab, Kloster I ¹¹	10.286	9.815	32.585	52.686	20,000	8,278	—	450
a	Litt. C, torpet Brånhorva	5.279	14.383	55.973	75.635	10,738	—	—	275
b	Litt. Ad, Kloster I ¹³	5.281	14.566	56.065	75.912	24,000	13,335	—	285
a	Litt. D, torpet Lerkärret ..	8.345	7.555	39.022	54.922	10,723	—	—	400
b	Litt. Ac, Kloster I ¹²	8.674	7.763	38.999	55.436	21,450	10,435	—	400
a	Litt. F, torpet Modal	3.651	1.383	10.726	15.760	3,895	—	—	200
b	Litt. Af, Kloster I ¹⁵	3.623	1.285	10.603	15.511	6,450	2,565	—	200
a	Litt. E, tilläggsjord till Lilla Hultanas, Kloster I ⁷	0.366	0.095	2.082	2.543	297	—	—	35
b	Litt. Ai, Kloster I ¹⁸	0.372	0.100	1.683	2.155	425	148	—	35
a	Litt. G, tilläggsjord till Klostersborg nr 2, 3 och 4	2.638	0.054	12.558	15.250	1,952	—	—	100
b	Litt. Ag, Kloster I ¹⁰	2.735	0.054	12.660	15.449	5,950	3,956	—	100
a	Litt. H, tomtområde	—	—	12.783	12.783	3,835	—	—	100
b	Litt. Ae, tomtområde, Klos- ter I ¹⁴	—	—	12.742	12.742	6,000	2,220	—	200
a	Del av litt. G ovan	—	—	—	—	—	—	—	—
b	Litt. Ah, tilläggsjord till Karlsberg, Kloster I ¹⁷ ..	—	—	0.378	0.378	415	39	—	25

Ann. I kol. 1 av tabellen har uppskattningsnämndens förslag av år 1935 betecknats med a och nämndens förslag av år 1938 med b.

Beträffande sättet för försäljningen och villkoren för densamma har uppskattningsnämnden i huvudsak anfört följande.

Lotten litt. A, Huvudgården, eller Kloster I¹, bör hembjudas egendomens arrendator, Olof Danielsson, som brukat egendomen sedan år 1932 och där-
under skött egendomen väl, enligt 9 § i 1929 års försäljningsförordning.

Lotten litt. Aa, torpet Spelehult, eller Kloster 1¹⁰. Nuvarande innehavaren, Korodatus Nat. Karlsson, har brukat torpet sedan år 1925; dessförinnan har torpet innehafts av hans svärfader och dennes släkt sedan 1807. Då torpet städse skötts väl, bör lotten hembjudas Karlsson enligt 9 § i berörda förordning. Karlssons svärfader, Sven Johan Johnsson, som äger en stugubyggnad å lotten, bör tillförsäkras rätt att avgiftsfritt nyttja stuga och plan så länge han lever.

Lotten litt. Ab, Torpet Stora Horva, eller Kloster 1¹¹. Nuvarande innehavaren, Ejnar Karlsson, har brukat torpet sedan år 1926. Torpet har städse skötts väl. Lotten bör hembjudas Karlsson enligt 9 § i förordningen.

Lotten litt. Ac, torpet Lerkärret, eller Kloster 1¹². Nuvarande innehavaren, Seth Pettersson, har brukat torpet sedan år 1933; dessförinnan har torpet innehafts av Petterssons svärfader i 24 år. Torpet har städse skötts väl. Lotten bör hembjudas Pettersson jämlikt 9 § i förordningen.

Lotten litt. Ad, torpet Brånhorva, eller Kloster 1¹³. Nuvarande innehavaren, fru Edit Nilsson, har brukat torpet sedan år 1921. Torpet har städse skötts väl. Lotten bör hembjudas Edit Nilsson enligt 9 § i förordningen.

Lotten litt. Af, torpet Modal, eller Kloster 1¹⁵. Nuvarande innehavaren, Oskar Larsson, som är son till förre torparen å Lerkärret, har brukat torpet sedan år 1935. Torpet har skötts väl. Lotten bör hembjudas Larsson enligt 9 § i förordningen.

Lotten litt. Ae, tomtområde, eller Kloster 1¹⁴. Denna lott, som enligt det av uppskattningsnämnden år 1935 avgivna förslaget skulle utbjudas å auktion enligt 15 § i förordningen, är obebyggd. Då under den gångna tiden endast en ansökning om tomtförvärv inkommit, nämligen från logen 986 Hoppet av N. O. V., och det möjligen kan dröja länge innan hela eller någon större del av området kan finna köpare, tala praktiska skäl för att området tills vidare ställes under domänstyrelsens skogsförvaltning och att logen Hoppet tills vidare får arrendera en tomt med rätt till bebyggelse mot en planhyra av 2 öre per kvadratmeter. Då hela tomtområdet åvilande sjösänkingskostnader för amorteringstiden, 1936—1960, belöpa sig till 194 kronor, synes saluvärdet för tomtmark med strandrätt böra variera mellan 20 och 30 öre per kvadratmeter.

Lotten litt. Ag, tilläggsjord till Klostersborg nr 2, 3 och 4, eller Kloster 1¹⁶. Denna lott har Edvin Nygren, som äger angränsande bostadslägenheten Klostersborg nr 2, 3 och 4 om endast 1.5 hektar åker, anhållit att få inköpa. Då lotten inbjuder till sammanläggning med nämnda lägenhet, som härigenom skulle erhålla en önskvärd förstärkning, samt lägenheten efter sammanläggningen ej blir större än som avses i 11 § i försäljningsförordningen, tillstyrker nämnden försäljningen av lotten med hembuds rätt för Nygren.

Lotten litt. Ah, tilläggsjord till Karlsberg, eller Kloster 1¹⁷. Denna lott har Hanna Pettersson, som äger den till densamma gränsande bostadslägenheten Karlsberg om endast 0.3 hektar, anhållit att få förvärva. Då området inbjuder till sammanläggning med nämnda lägenhet, som härigenom skulle erhålla en önskvärd förstärkning, samt lägenheten efter sammanläggningen ej skulle bli större än som avses i 11 § i försäljningsförordningen, tillstyrker nämnden försäljning av lotten med hembuds rätt för Hanna Pettersson.

Lotten litt. Ai, tilläggsjord till Kloster 1⁷, eller Kloster 1¹⁸. Denna lott har Karl Joh. Aug. Johansson, som numera äger den till densamma gränsande bostadslägenheten Lilla Hultanäs eller Kloster 1⁷ med boningshus och uthus — vilken lägenhet omfattar endast tomt och trädgård — anhållit att få förvärva. Då lotten inbjuder till sammanläggning med denna lägenhet, som härigenom skulle erhålla en önskvärd förstärkning samt lägenheten efter sammanläggningen ej skulle bli större än som avses i 11 § i försäljnings-

förordningen, förordar nämnden försäljning av lotten med hembuds rätt för Johansson.

Samtliga till hembuds rätt föreslagna personer ha förklarat, att de ej ha något att erinra mot saluvärdena samt att de önska inköpa respektive lotter på de föreslagna villkoren.

Jägmästaren i Vimmerby revir har anfört, att ståndskogsvärderingen omarbetats, efter det avstyckning av lotterna Kloster 1¹⁰⁻¹⁸ verkställdes, vilket skett delvis med hänsyn till efter stamräkningen till och med år 1938 upplupen tillväxt och utförd avverkning och delvis med hänsyn till de av domänstyrelsen föreskrivna ändrade grunderna för skogsvärdering, samt att saluvärdena komme att med de omräknade skogsvärdena utgöra i avrundade tal: för Kloster 1¹ 122,000, Kloster 1¹⁰ 25,700, Kloster 1¹¹ 22,100, Kloster 1¹² 23,450, Kloster 1¹³ 26,950, Kloster 1¹⁴ 6,240, Kloster 1¹⁵ 6,140, Kloster 1¹⁶ 5,860, Kloster 1¹⁷ 425 och Kloster 1¹⁸ 500 kronor. Beträffande vissa av de särskilda lotterna har jägmästaren framhållit följande.

Kloster 1¹. Enligt uppskattningsnämndens förslag skulle köparen tillförbindas att gälda å salulotten belöpande andel i oguldna sjösänkingsannuiter, vilka för tiden 1936—1960 angåvos utgöra 6,107 kronor. Någon motsvarande bestämmelse är icke föreslagen för annan salulott, ehuru litt. Ad och Ae tilldelats en stor del av den genom sjösänkningen uppkomna landvinningen. Det kan givetvis av praktiska skäl vara försvarligt att lägga hela kostnaden på huvudgården, men då bör detta tydligt angivas i försäljningsvillkoren. De i länsstyrelsens utslag den 28 februari 1933 fastställda annuiter, som belöpa å Kloster 1¹, utgöra sammanlagt 5,371 kronor 86 öre. Annuiternas nuvärde efter tillämplig räntefot — diskonterade till år 1939 motsvara de efter 3 1/2 % 4,100 kronor 3 öre, efter 4 % 3,957 kronor 84 öre och efter 5 % 3,695 kronor 89 öre — bör i sin helhet avdragas från fastighetens bruttovärde, såvida det icke, med hänsyn till möjligheten att lotterna litt. Ad och Ae komma att försälgas tidigare än litt. A, är lämpligare att fördela nuvärdet av annuiterna på lotterna efter arealen av i dem ingående landvinning. Med hänsyn emellertid dels till att landvinningen i och för sig är tämligen värdelös och att litt. A har största nyttan av sjösänkningen för sina förut vattensjuka åkrar mellan landsvägen och sjön, dels ock därtill, att lotten litt. Ae säkerligen skulle bli mycket svårsåld, om den belastas med detta onus, synes det icke lämpligt att fördela kostnaden.

Kloster 1¹¹. I köpekontraktet bör intagas bestämmelse dels att kronan skall äga nyttja den över lotten gående delen av vägen till Lönnekulla, ägofigurerna nr 16, 25 b, 112 b, 136 b, 156 b, 229 b och av 238 å avstyckningskartan, dels att ägaren av lotten icke skall äga medelst grindar eller eljest hindra trafiken å denna väg, och dels att kronan skall medgivas rätt att genom in-teckning i lotten bereda sig säkerhet för detta servitut.

Kloster 1¹³. Vid en år 1932 verkställd delning av den genom lotten löpande enskilda vägen, ägofigurerna nr 433, 489 och 492, till Jernudda by har 3/4 mantal Kloster 1¹ tilldelats underhåll av en 70.3 meter lång vägglott, uppskattat till 6 kronor 77 öre årligen. Av denna väg är en sträcka av 440 meter belägen inom litt. A eller Kloster 1¹. Då på grund av närheten till allmänna vägen Hultsfred—Basebo den enskilda vägen icke är behövlig för huvudgården, bör denna befrias från allt underhåll av densamma. I köpekontraktet för Kloster 1¹³ bör därför intagas bestämmelse att, intill dess ny vägdelning kan komma att ske, Kloster 1¹ åliggande vägunderhåll in natura skall bestridas av Kloster 1¹³.

Kloster 1¹⁴. För cirka 1.1 hektar i sydligaste delen av lotten föreligger ansökan om köp eller arrende av tomt för ett sommarhem. Hultsfreds köping har emellertid nyligen under hand hört sig för angående möjligheten att förvärva denna lott för utvidgning av ett köpingen tillhörigt parkområde, som i norr gränsar till lotten. Ansökan om köp torde inom närmaste tiden vara att emotse. Fördelaktigast för kronan torde vara att utan direkt eller — genom lågt räknade tomtvärden — indirekt kostnad för avstyckningsplan, avstyckningar och lagfart, försälja hela den nu avstyckade lotten. Rätt för logen Hoppet att disponera tomt för sitt planerade sommarhem kan ordnas antingen genom en före försäljningen skedd flerårig arrendeupplåtelse eller genom att i köpekontraktet införes bestämmelse därom.

Överjägmästaren har efter samråd med jägmästaren ifrågasatt, huruvida icke huvudgården borde på nytt utarrenderas till dess nuvarande arrendatorn år 1942 bleve hembudsberättigad, då i så fall skogen å denna lott skulle kunna genomgå med ytterligare en huggning, varvid till försäljning med säkerhet skulle kunna utstämplas omkring 1,500 fm³.

Med skrivelse den 1 september 1938 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Statens jordnämnd har under hand meddelat, att den ej önskar övertaga egendomen eller del därav. I likhet med uppskattningsnämnden anser styrelsen, att lotterna Kloster 1¹, 1^{10—13} och 1^{15—18} böra försäljas samt lotten Kloster 1¹⁴ ställas under styrelsens skogsförvaltning. Mot de sist föreslagna saluvärdena har styrelsen ej något att erinra. Beträffande huvudgårdsloten, Kloster 1¹, föreligger ej hembuds rätt för arrendatorn, då på grund av bestämmelserna i 9 § i 1929 års försäljningsförordning sådan rätt kan ifrågakomma endast då arrendet icke överstiger 2,000 kronor. Även om arrendet ej överstigit detta belopp, hade för övrigt nuvarande arrendatorn ej varit hembudsberättigad, då han arrenderat egendomen endast sedan år 1932. Styrelsen föreslår därför, att Kloster 1¹ utbjudes å auktion enligt 15 § i nämnda förordning. Styrelsen har gått i författning om egendomens utarrendering till den 14 mars 1940, då försäljning av lotterna med tillträdesrätt den 14 mars 1939 ej torde medhinnas.

Efter övervägande av de i ärendet framställda förslagen till disposition av *Departements-*
chefen. ifrågavarande kronoegendom har jag funnit mig böra i huvudsak biträda uppskattningsnämndens slutliga förslag, vilket synes mig uppgjort med tillbörligt beaktande av att de utlagda lotterna böra göras fullt bärkraftiga. Saluvärdena böra emellertid med hänsyn till omräknade skogsvärden fastställas till de av vederbörande revirförvaltare angivna beloppen. Vidare bör, såsom domänstyrelsen framhållit, lotten litt. A eller Kloster 1¹ utbjudas till försäljning å auktion enligt 15 § förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. Till frågan om dispositionen av den till försäljning ej ifrågasatta delen av egendomen torde jag få återkomma, sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan fattats.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{3}{4}$ mantal Kloster nr 1 i Vena socken av Kalmar län lotterna Kloster 1¹, Kloster 1^{10—13} och

Kungl. Maj:ts proposition nr 132.

1¹⁵—1⁸ må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. mot saluvärden av respektive 122,000, 25,700, 22,100, 23,450, 26,950, 6,140, 5,860, 425 och 500 kronor, nämligen

Kloster 1¹ å auktion enligt 15 § i förordningen,

Kloster 1¹⁰—1³ och *1¹⁵* med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för respektive Korodatus Nat. Karlsson, Ejnar Karlsson, Seth Pettersson, Edit Nilsson och Oskar Larsson, samt

Kloster 1¹⁶—1⁸ med hembuds rätt enligt 11 § i förordningen för ägarna av tidigare från egendomen försälda lägenheterna Klostersborg nr 2, 3 och 4, Karlsberg respektive Kloster 1⁷;

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas, *beträffande samtliga salulotter, att* desamma må tillträdas den 14 mars 1940, *att* lotterna försäljas i befintligt skick, *att* endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, *att* innehavare av över egendomen framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada som förorsakas å kreatur, *samt att* köpare skall vara skyldig att gälda vad kronan eventuellt nödgas utgiva till egendomens arrendator för trädesbruk samt gräs-, frö- och höstsädesådd, *beträffande lotten Kloster 1¹*, *att* om lotten kommer att försäljas till egendomens arrendator, denne likväl i egenskap av avträdande arrendator skall vara skyldig att gälda de husrötebrister, som vid blivande avträdessyn kunna komma att påsynas egendomen, *att* köpare skall vara skyldig att gälda vad kronan eventuellt nödgas utgiva till egendomens arrendator för inlösen av elektrisk ledning, *samt att* köpare skall vara skyldig att gälda å egendomen efter tillträdesdagen belöpande annuiteter å avdikningslån för ett torrlägningsföretag för sänkning av sjön Hulingen, *beträffande lotten Kloster 1¹⁰*, *att* Sven Johan Johnsson skall äga att under sin livstid avgiftsfritt nyttja en honom tillhörig stuga å lotten samt planen utanför densamma, *beträffande lotten Kloster 1¹¹*, *att* kronan som ägare av $\frac{1}{4}$ mtl Lönnekulla nr 1 förbehåller sig rätt till fri och obehindrad utfart för all framtid å den över lotten ledande vägen, ägofiguerna nr 16, 25 b, 112 b, 136 b, 156 b, 229 b och av 238 å förut omförmäld avstyckningskarta, varför köparen förbinder sig att icke å vägen uppföra grindar eller andra anordningar, som kunna hindra trafiken, *samt att* kronan skall äga att till säkerhet för beståndet av sagda ut-

fästelser angående rätt till väg erhålla inteckning i lägenheten, ävensom beträffande lotten Kloster 1^{1,3}, att intill dess ny vägdelning må komma till stånd, ägaren av lotten skall ansvara för $\frac{3}{4}$ mantal Kloster nr 1 åliggande vägunderhåll in natura för den genom lotten löpande enskilda vägen till Jernudda by (ägofigurerna nr 433, 489 och 492).

4:o.

Allekvia nr 1 i Gotlands län.

Kronoegendomen $\frac{7}{8}$ mantal Allekvia nr 1, litt. A, med Burgängen nr 1 i Endre socken av Gotlands län är för tiden till den 14 mars 1939 utarrenderad till Hugo Pettersson mot en arrendeavgäld, som utgår med dels 45 hektoliter vete och 42.4 hektoliter korn att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels därutöver 1,250 kronor.

För framläggande av förslag till egendomens framtida disposition förordnade domänstyrelsen den 1 augusti 1933 om uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning å egendomen, därvid såväl arrende- som saluvärdering skulle verkställas. Den 5 juni 1936 och den 6 maj 1938 har dylik förrättning hållits å egendomen. Av över förrättningen fört protokoll jämte övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av t. f. distriktslantmätaren T. Åryd år 1937 över egendomen upprättad karta, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen cirka 10 kilometer från Visby och 5 kilometer från Sylfaste järnvägsstation, med ägor förlagda i tre skiften, hemskiftet med Burgängen 1¹, skogsskiftet och hagskiftet, innehåller i areal 211.983 hektar, varav 68.776 hektar tomt och åker, 17.680 hektar äng och odlingsmark och 125.527 hektar avrösningsjord.

Kronans byggnader äro i minst medelgott skick och tillräckliga för gårdens behov.

Jämlikt förbehåll i arrendekontraktet för egendomen har vederbörande tingslag förbehållits rätt att utan avgift till arrendatorn disponera plats för tingshuset med tillhörande å ägofiguren nr 169 å kartan belägen stallbyggnad med vagnbod, vilka byggnader för ett flertal år sedan uppförts av de tingshusbyggnadsskyldige. Å tingshusplanen finnas därjämte uppförda tvenne kronan tillhöriga flyglar som disponeras såsom arbetarbostäder för egendomen jämte tillhörande två stycken uthus. Nyssnämnda kronan tillhöriga byggnader å tingshusplanen äro i mindre tillfredsställande skick.

En del hus och anläggningar å egendomen tillhöra arrendatorn.

Å hagskiftet, ägofigurerna nr 5 och 6 å kartan, finnes en lägenhet, vilken brukas av Johan Olov Jakobsson. Lägenheten är bebyggd med boningshus, fähus och uthus, vilka tillhöra Jakobsson.

Kronans byggnader å egendomen äro brandförsäkrade för 70,350 kronor.

Åkerjorden består till övervägande del av svartmylla på lerbotten i jämna och goda fält av god beskaffenhet. Ängen är av medelgod beskaffenhet men

igenvuxen, så att tillräckligt bete för en normal kreatursbesättning för närvarande icke torde kunna erhållas.

Dikningsförhållandena äro fullt tillfredsställande med systematiskt genomförd täckdikning å därtill lämpliga områden av egendomen. Egendomen besväras av odlingslån.

Egendomen är taxerad till 84,300 kronor, därav 67,200 kronor jordbruksvärde.

Uppskattningsnämnden har i anslutning till inkomna framställningar om förvärv av mark från egendomen ävensom till det av styrelsen lämnade uppdraget föranstaltat om erforderliga lantmåteriförrättningar. Vid förrättningarna, vilka handlagts av t. f. distriktslantmätaren T. Åryd, ha förslag framlagts om avstyckning från egendomen av 5 stycken med litt. Aa, Ab, Ac, Ad och Ae betecknade lotter. Återstoden av egendomen har vid förrättningarna redovisats under beteckningen litt. A och motsvarar skogsskiftet i dess helhet om 63.642 hektar avrösningsjord. Vid lantmåteriförrättningarna ha lotterna litt. Ab, Ac och Ad utlagts såsom bostadsegenhet, lotten litt. Aa såsom tingshustomt och lotten litt. Ae såsom jordbruksfastighet. Under uppskattningsförrättningens fortgång ha emellertid de å lotterna litt. Ac och Ad anmälda spekulanterna meddelat, att de icke längre reflekterade å förvärv av mark från egendomen. Med anledning härav har nämnden vid den slutliga utformningen av uppskattningsförslaget ansett lotterna litt. Ac och Ad böra tilläggas jordbruksfastigheten lotten litt. Ae.

Salulotten litt. Ae + Ac + Ad, omfattande huvudgården med skogstilldelning eller hela hemskiftet med Burgängen 1¹, med undantag av salulotten litt. Aa, samt av hagskiftet de å Åryds karta med Ae 1, Ae 2, Ac och Ad betecknade lotterna. Areal 142.370 hektar, varav 66.760 hektar tomt och åker, 17.545 hektar äng och 58.065 hektar avrösningsjord. Uppskattningsnämnden har under framhållande av att stathus saknas avrundat det beräknade saluvärdet å salulotten, 67,014 kronor, därav för ståndsog 10,100 kronor, till 65,000 kronor. Arrendevärdet för egendomen i befintligt skick har föreslagits till 2,500 kronor.

Alltsedan den 14 mars 1932, i samband med att förutvarande arrendatorn av egendomen, Josef E. Nordström, av sina borgenärer beviljats ackord, har arrenderätten till egendomen innehafts av Hugo Pettersson i egenskap av löftesman för Nordströms arrende. Nordström hade arrenderat egendomen sedan 1916.

Vid prövningen av frågan om sättet för salulottens disposition har uppskattningsnämnden haft att taga ställning till en från arrendatorn av kronoegendomen 3 ⁵/₈ mantal Roma klostergård nr 1 i Roma socken Bernhard Jespersson inkommen framställning. Efter beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen (jfr prop. nr 307/1938; R. skr. nr 416) komme sistnämnda egendom att från den 14 mars 1939 för anordnande av flygfält överflyttas från domänstyrelsen till flygförvaltningen. Med anledning härav har Jespersson, som från den 4 mars 1921 arrenderat kungsgården, under framhållande av de avsevärda kostnader han nedlagt å kungsgården för torrläggning, dränering, elektrifiering m. m., hemställt att, då han numera icke kunde tillgodogöra sig nyttan av det i kungsgården nedlagda kapitalet, han måtte tillerkännas hembuds rätt vid försäljningen av nu ifrågakomma kronoegendom. Uppskattningsnämnden har funnit tungt vägande skäl tala för att egendomen vid försäljning borde hembjudas Bernhard Jespersson, vilken vid skötseln av Roma klostergård utfört ett erkännansvärt uppryckningsarbete. Nuvarande arrendatorn av egendomen, Hugo Pettersson, vore ägare till flera självständiga jordbruk, samt hade under sin arrendetid dels icke varit bosatt å egendomen och dels drivit densamma utan kreatursbesättning.

Jespersson hade godkänt det av nämnden framlagda försäljningsförslaget.

Alternativt har nämnden ansett att, därest Jespersson icke kunde medgivas förköpsrätt vid salulottens försäljning, lotten borde utbudas till försäljning under hand enligt 15 § i försäljningsförordningen.

I samband med den ifrågasatta försäljningen av lotten har Hugo Pettersson till uppskattningsnämnden avlämnat förbindelse, varigenom han medgivit att, därest egendomen finge av honom avlämnas utan hållande av laga avträdessyn, det skulle anses som om han av kronan uppburit den ersättning för trädesbruk, höstplöjning, gräs-, frö- och höstsädessådd samt för utsäde, som han enligt gällande arrendeavtal ägde utfå vid avträdet av egendomen.

Vidare har Pettersson hemställt om ersättning med 398 kronor 75 öre för av förre arrendatorn verkställd plantering av träd och buskar å gårdstomten. Uppskattningsnämnden har ansett Pettersson böra gottgöras i ifrågavarande hänseende med 250 kronor.

Salulotten litt. Aa, utgörande det område av hemskiftet, som uppskattningsnämnden i enlighet med därom av tingshusbyggnadsskyldige gjord framställning föreslagit böra upplåtas såsom tingshusplan. Enligt avstyckningshandlingarna har salulotten en areal av 1.100 hektar tomt och trädgård. Lotten är bebyggd med — förutom tingshus — två stycken kronan tillhöriga flyglar med tillhörande uthus, vilka senare av uppskattningsnämnden åsatts ett byggnadsvärde av 6,000 kronor. Nämnden har ansett, att den tingshusbyggnadsskyldige tillhöriga å huvudgårdslotten belägna stallbyggnaden, värderad till 1,000 kronor, i samband med försäljning av förevarande salulott borde för huvudgårdslottens räkning inlösas av kronan, samt för salulotten föreslagit ett saluvärde av 7,000 kronor, därav (6,000 — 1,000 =) 5,000 kronor utgöra byggnadsvärde samt 400 kronor värdet av ståndsog. Tingshusbyggnadsskyldige ha förklarat sig villiga att förvärva salulotten i fråga på de av uppskattningsnämnden föreslagna villkoren.

Salulotten litt. Ab, motsvarande den lägenhet å hagskiftet, som för närvarande brukas av förenämnde Johan Olov Jakobsson. Areal enligt styckningshandlingarna 4.871 hektar, varav 0.916 hektar åker och trädgård, 0.135 hektar äng och 3.820 hektar avrösningsjord. Uppskattningsnämnden har för lotten föreslagit ett saluvärde av 1,300 kronor, därav för ståndsog 450 kronor. Då å lotten befintliga byggnader tillhörde Jakobsson och lämnade nöjaktig bostad åt honom och hans familj, har nämnden tillstyrkt, att salulotten försålles med hembuds rätt för Jakobsson. Denne hade förklarat sig godkänna det framlagda försäljningsförslaget.

Vederbörande *överjägmästare* har lämnat det av uppskattningsnämnden framlagda förslaget till egendomens disposition utan annan erinran än att saluvärdet för tingshustomten syntes väl lågt.

Överlantmätaren har meddelat, att hinder på grund av bestämmelserna i 19 kap. 3 § jorddelningslagen icke syntes möta för styckning av egendomen på sätt av förrättningslantmätaren föreslagits.

Med skrivelse den 16 december 1938 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande:

För egen del biträder styrelsen uppskattningsnämndens förslag om försäljning av egendomen med undantag för lotten litt. A eller skogsskiftet, som bör bibehållas under styrelsens skogsförvaltning. Vidkommande huvudgårdslotten eller salulotten litt. Ae + Ae + Ad, vars arrendevärde beräknats till 2,500 kronor, är densamma av den storleksklass, att rätt till hembud för vederbörande brukare icke föreligger enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m.

Emellertid vill styrelsen på grund av i ärendet föreliggande omständigheter i likhet med uppskattningsnämnden förorda, att salulotten i första hand hembjudes arrendatorn av kronoegendomen Roma klosters kungsgård nr 1, Bernhard Jespersson, samt att, därest denne icke begagnar sig av hembuds-rätten, lotten utbjudes till försäljning enligt 15 § i förenämnda förordning efter domänstyrelsens bestämmande antingen under hand eller å auktion.

Vad därefter angår salulotterna litt. Aa (tingshusplanen) och litt. Ab böra desamma försälas på sätt av uppskattningsnämnden föreslagits.

De av nämnden beräknade saluvärdena kunna av styrelsen lämnas utan erinran. I samband med försäljningarnas genomförande har styrelsen att i anledning av arrendatorn Hugo Petterssons avträdande av egendomen för-anstalta om slutlig reglering av mellan honom och kronan förefintliga, på gällande arrendekontrakt grundade rättsanspråk, och har styrelsen härvid för avsikt att upptaga till prövning Petterssons i ärendet framförda yrkande om ersättning för plantering av träd och buskar å gårdstomten. Försäljningsärendet i dess helhet synes lämpligen böra underställas riksdagens prövning.

Sedermera har domänstyrelsen med skrivelse den 23 januari 1939 överlämnat en av stiftsjägmästaren N. Ekberg, Visby, hos styrelsen gjord framställning om undantagande vid försäljning av salulotten litt. Ae + Ac + Ad (huvudgårdslotten) av ett å hemskiftet beläget lövängsområde, motsvarande enligt uppgift ägofiguerna nr 210 och 213—215 å den förut omförmälda av t. f. distriktslantmätaren T. Åryd år 1937 upprättade kartan samt innehållande en areal av cirka 11 hektar. Domänstyrelsen har jämväl överlämnat ett från överjägmästaren införskaffat yttrande i ärendet.

Stiftsjägmästaren har anfört i huvudsak följande.

Ifrågavarande lövängsområde är beläget i västra delen av en bördig sänka mellan tvenne tämligen skarpt markerade hållmarksåsar och utgör den sista resten av ett tidigare under kronoegendomen hörande, enligt uppgift cirka 40 hektar stort lövängsområde, som uppodlades till åker åren 1916—1918.

Av lövängsområdets olika avdelningar motsvaras ägofigur nr 214 av s. k. brya (vattenställe) och ägofigur nr 215 markerar en s. k. kämpagrav (husgrund). Ägofigur nr 213 utgöres huvudsakligen av gräsbevuxen grund mark, delvis något alvarartad, med rikligt uppslag av i allmänhet lågvuxen slån, hagtorn, nypon, vildapel m. m. samt spridd ek, alm och ask, varjämte några anmärkningsvärt stora hagtornsträd kunna antecknas. Det egentliga lövängsområdet är beläget inom ägofigur nr 210. Detta senare område är ur lövängssynpunkt i egentlig bemärkelse alltför starkt igenvuxet på grund av bristande hävd i senare tid och torde delvis rätteligen böra karakteriseras som lund. Igenväxningen är dock ej svårare, än att den gamla lövängsstrukturen tydligt kan spåras. Trädbeståndet utgöres huvudsakligen av ek, alm, ask, björk, vildapel samt enstaka oxel och tall; undervegetationen utgöres av hassel, hagtorn, nypon, vildapel, *Cornus sanguinea*, *Rhamnus*arter m. fl. Eken är det dominerande trädslaget och representeras av en hel del monumental exemplar. Almen, som i stort sett torde motsvara *Ulmus foliacea* f. *suberosa*, uppvisar här flera med hänsyn till längd och grovlek mycket ståtliga träd, varjämte olika förgreningsvarianter kunna iakttagas. Möjligen kan den skogliga växtförädlingsverksamheten här ha intressen att bevara. Vildapeln är rikligt företrädd i olika åldrar och många gamla träd märkas.

Den intensiva uppodlingen av skogsmark och löväng till åker och betesvall på Gotland under de senaste fyrtio åren har satt alltför skönjbara spår

efter sig i landskapet, vars delvis av naturen betingade karghet och enformighet härigenom ytterligare blivit accentuerad. Gotland har därför ej råd att förlora de sista resterna av tidigare rätt omfattande lövskogssamhällen. Framförallt är det ett önskemål, att statens och övriga i allmän ägo befintliga lövängar och lundar bibehållas. Detta önskemål har ytterligare aktualiserats med hänsyn till förintandet av de gamla klosterängarna till Roma klostrets kungsgård genom flygfältsanläggningen därstädes. Man får vidare ej förbise den stora betydelse dylika områden äga för fågellivet, vars möjligheter alltmer kringskäras genom den stegrande intensiteten i det rationella jord- och skogsbruket. Allekvia-ängen utgör vidare ett av de få lövskogsområden, som äro belägna i Visby stads närhet, vilket förhållande ytterligare motiverar önskvärdheten av dess bevarande för framtiden.

Genom en försäljning av Allekvia-ängen till enskild person torde med största säkerhet kunna påstås, att det i många hänseenden mycket intressanta området blir ur naturvårdssynpunkt spolierat, och i varje fall kunna garantier ej skapas mot områdets omläggning till åker eller betesvall. Tillräckliga beten för boställets huvudlott torde utan olägenhet kunna ordnas å en del av den betydande åkerarealen.

Enligt inhämtade upplysningar möter ej hinder för områdets avskiljande från försäljningslotten med hänsyn till bestämmelserna i 19 kap. jorddelningslagen. Erforderlig infartsväg till området bör utan större svårighet kunna anordnas.

Överjägmästaren har bland annat anfört, att, därest det ifrågavarande ängsområdet skulle frånskiljas huvudgården, egendomens saluvärde i betydlig grad komme att minskas, varför en omvärdering måste ske.

Domänstyrelsen har vitsordat önskvärdheten av att ifrågakomma lövängsområde, såvitt möjligt, bevarades för framtiden samt framhållit, att en garanti härför syntes vara, att området undantoges från försäljningen av huvudgårdslotten för att bibehållas i kronans ägo. Därest en dylik anordning ur lantmåteriteknisk synpunkt läte sig genomföras, måste emellertid bland annat en jämkning i det för huvudgårdslotten föreslagna saluvärdet komma till stånd. Styrelsen hade i skrivelse till stiftsjägmästaren, vilken jämlikt Kungl. Maj:ts brev den 30 december 1938 handhade förvaltningen av domänverkets skogar å Gotland, föranstaltat om utredning och förslag i berörda avseenden. I avvaktan på resultatet av angivna utredning och förslag ville domänstyrelsen förorda sådan jämkning av styrelsens tidigare angivna förslag beträffande försäljning av huvudgårdslotten, att styrelsen bemyndigades ej mindre att, därest lantmåteritekniciska skäl icke lade hinder i vägen, från försäljningen av lotten undantaga ifrågavarande lövängsområde för att bibehållas i kronans ägo än även att fastställa den jämkning i saluvärdet för lotten, som — efter verkställd utredning — kunde föränledas därav.

Jag har icke något att erinra mot bifall till domänstyrelsens förslag om försäljning av vissa delar av ifrågavarande kronoegendom. En förutsättning för att försäljningen skall komma till stånd bör emellertid vara, att det i ärendet omförmälda lövängsområdet bibehålles i kronans ägo. Ett undantagande av nämnda område från försäljningen torde emellertid böra föränleda en reducering av saluvärdet å huvudgårdslotten samt eventuellt även vissa

*Departements-
chefen.*

jämkningsar i övriga försäljningsvillkor avseende sagda lott. För att ärendets behandling ej skall behöva fördröjas, vill jag förorda, att riksdagens medgivande till försäljningen under angivna förutsättning inhämtas samt att det uppdrages åt domänstyrelsen att, sedan den igångsatta utredningen om lövängsområdets undantagande verkställt, vidtagna erforderliga jämkningar i huvudgårdslottens saluvärde samt beträffande övriga försäljningsvillkor. Till frågan om dispositionen av den del av kronoegendomen, som icke avhändes kronan, torde jag senare få återkomma.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av kronoegendomen $\frac{7}{8}$ mantal Allekvia nr 1 (1¹) med Burgängen nr 1 (1¹) i Endre socken av Gotlands län må försäljas fem lotter, betecknade litt. Aa, Ab, Ac, Ad och Ae å ett av t. f. distriktslantmätaren T. Åryd åren 1936—1937 upprättat styckningsförslag med tillhörande karta, nämligen *salulotten litt. Ae + Ac + Ad* (huvudgårdslotten) med undantag av det förut omförmälda lövängsområdet till krono- arrendatorn Bernhard Jespersson, Roma, dock att, därest lotten icke förvärfvas av Jespersson, den må utbjudas till försäljning enligt 15 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., efter domänstyrelsens bestämmande antingen under hand eller å offentlig auktion; ankommande det på domänstyrelsen att vidtaga den jämkning i det lotten åsatta saluvärdet, 65,000 kronor, och beträffande övriga försäljningsvillkor, som må föranledas av lövängsområdets undantagande,

ävensom, under förutsättning att försäljning av huvudgårdslotten kommer till stånd, *lotten litt. Aa* (tingshusplan) om 1.1 hektar med ett saluvärde av 7,000 kronor till Gotlands norra domsagas tingshusbyggnadsskyldige, samt *lotten litt. Ab* om 4.871 hektar jämlikt omförmälda förordning med ett saluvärde av 1,300 kronor och med hembuds rätt enligt 10 § i förordningen för Johan Olov Jakobsson;

skolande för försäljningarna i övrigt gälla följande villkor: beträffande samtliga lotter: att lotterna försäljas i befintligt skick med tillträdes rätt för köpare räknat från den 14 mars 1939, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar å lotterna ingå i försäljningarna, samt att förbehåll göres för de jämkningar i lotternas gränser och arealer, som må föranledas av erforderlig lantmäteriförrättning,

beträffande *salulotten litt. Ae + Ac + Ad*: att köparen ansvarar för de å egendomen för tiden efter

tillträdesdagen belöpande utgifter för torrlägningsföretag, att i försäljningen ingår en å ägofiguren nr 169 å förberörda karta uppförd stallbyggnad med vagnbod, att köparen av lotten tillförsäkras rätt att under en tid av högst två år utan ersättning nyttja arbetarbostäderna i två flygelbyggnader, vilka äro belägna å salulotten litt. Aa, att köpeskillingen för lotten erlægges på sätt stadgas i 21 § och 22 § B i förenämnda förordning, samt att i övrigt i tillämpliga delar bestämmelserna i samma förordning skola lända till efterrättelse, ävensom

beträffande salulotten litt. Aa: att köparna av lotten respektera köparen av huvudgårdslotten tillförsäkrad rätt att under en tid av högst två år för huvudgårdslottens räkning nyttja arbetarbostäderna i två å lotten belägna flygelbyggnader, att köparna till kronan överlåta äganderätten till en dem tillhörig, å ägofiguren nr 169 belägen stallbyggnad med vagnbod, att köpeskillingen för lotten erlægges kontant, samt att i övrigt vid försäljningen av lotten i tillämpliga delar skola gälla bestämmelserna i förenämnda förordning.

5:o.

Vettland nr 1 i Göteborgs och Bohus län.

Med skrivelse den 17 juli 1937 underställde domänstyrelsen Kungl. Maj:ts prövning uppkommen fråga angående dispositionen av kronoegendomen 1 mantal Vettland nr 1 i Skee socken av Göteborgs och Bohus län. Av skrivelserna med därvid fogade handlingar framgick bland annat följande.

Å en av distriktslantmätaren J. Eijde år 1917 upprättad karta över egendomen funnos bland annat angivna fem lotter, betecknade med I, II (1 a), III, IV och V. Lotten II hade en areal av 5.907 hektar, varav 3.374 hektar tomt och åker samt 2.538 hektar annan mark. Lotten III — om vilken nu är fråga — utgjordes av ett obebyggt område med en areal av 8.568 hektar, varav 4.62 hektar åker, 1.31 hektar äng och 2.638 hektar avrösningsjord.

Skee kommun hade anhållit att få övertaga lotten III i syfte att å densamma upplåta två arbetarsmåbruk.

Vid uppskattningsförrättning den 11 december 1936 åsatte uppskattningsnämnden lotten III ett saluvärde av 3,700 kronor, varav 800 kronor för avrösningsjorden med växande skog, samt ett arrendevärde av 100 kronor. Nämnden tillstyrkte, att Skee kommun finge inköpa lotten för angivna ändamål. Vidare tillstyrkte nämnden försäljning av lotten II med hembuds rätt för brukaren av lotten, Torsten Karlsson, enligt 9 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. Härjämte framhöll nämnden, bland annat, att egendomens inägoområde utöver lotterna I—V vore mycket lämpligt för arrendejordbruk och borde jämte erforderlig skogsmark överföras till arrendegnehemsfonden.

Ordföranden i Skee arbetarsmåbrukslänenämnd ansåg det av uppskattningsnämnden föreslagna priset för lotten III godtagbart.

Torsten Karlsson anhöll att få inköpa mera jord än lotten II.

Domänstyrelsen hemställde — förutom att lotterna I, II (1 a), IV och V försåldes på sätt och under villkor som i skrivelsen angåvos (lotten II med hembuds rätt för Karlsson) samt att i enlighet med ett av domänintendenten avgivet förslag två å kartan med grön färg inramade, med M och N betecknade lotter med en areal av sammanlagt omkring 114.84 hektar överflyttades till statens jordnämnd från och med den 14 mars 1938 — att jämväl lotten III överflyttades till jordnämnden. Styrelsen anförde härom följande.

Det kunde ifrågasättas, huruvida ej även lotten III borde överlämnas till statens jordnämnd för exploaterande för egnahemsändamål i samband med nyssnämnda område. Skulle jordnämnden ej önska övertaga lotten, borde densamma försäljas till Skee kommun; en försäljning till kommunen syntes påfordra riksdagens medverkan. Då lotten II utgjorde ett lämpligt arbetarsmåbruk, vilket likväl bleve något större än den vanliga typen, samt en icke önskvärd jordbrukstyp skulle tillskapas, om ytterligare jord tillades densamma, avstyrktes Karlssons framställning.

Statens jordnämnd tillstyrkte i utlåtande den 27 augusti 1937 domänstyrelsens förslag om överförande till arrendegnahemsfonden av berörda å kartan med M och N betecknade jordområden, varemot nämnden förklarade sig anse, att det till arbetarsmåbruk avsedda området icke borde överföras till fonden.

Genom beslut den 10 september 1937 förordnade *Kungl. Maj:t*, att förenämnda med I, II (1 a), IV och V betecknade lotter skulle med angivna arealer och saluvärden försäljas på sätt och under villkor, som närmare angåves i beslutet. Tillika förordnade *Kungl. Maj:t*, att de å kartan med M och N betecknade lotterna skulle överföras till arrendegnahemsfonden från och med den 14 mars 1938. Beträffande dispositionen av lotten III förklarade *Kungl. Maj:t* sig vilja framdeles, efter av domänstyrelsen gjord förnyad framställning, meddela beslut.

I anledning av *Kungl. Maj:ts* beslut i sist angivna del har domänstyrelsen, efter införskaffande av viss ytterligare utredning, med skrivelse den 21 maj 1938 ånyo underställt ärendet i nämnda del *Kungl. Maj:ts* prövning. Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Torsten Karlsson har förklarat sig villig inköpa hela lotten III.

Domänintendenten, åt vilken styrelsen uppdragit att inkomma med yttrande huruvida någon del av lotten III lämpligen borde tilläggas lotten II (1 a), har framhållit, att nämnda båda lotter skildes åt av en rätt bred och djup å, som utgjorde gräns mellan dem. Då närmast belägna bro över ån låge på stort avstånd från ifrågavarande lotter och därför näppeligen kunde tjäna som förbindelseled mellan desamma, finge sammanläggning av dem anses olämplig. Om endast en del av lotten III skulle komma att för sambruk sammanläggas med lotten II, vore det nödvändigt att bygga en bro, vilket ur kostnadssynpunkt skulle ställa sig ofördelaktigt för köparen till delen av lotten III. Då köparen av lotten II, *Torsten Karlsson*, numera anhållit att få inköpa hela lotten III, komme i händelse av bifall till ansök-

ningen kostnaden för bron att fördelas på en större areal, vilket vore fördelaktigare. Lotten borde i sin helhet försäljas till antingen Skee kommun eller Karlsson. Då kommunen i tidigare ansökan anhållit att få förvärva lotten och kommunen ej ville avstå från densamma, borde rätt till förvärv av lotten icke förvägras kommunen. En omständighet, som i detta sammanhang kunde vara av en viss betydelse, vore den vankelmodiga hållning Karlsson vid upprepade tillfällen iakttagit då det gällt att fatta sitt beslut angående förvärv av lotten.

Skee arbetarsmåbruksnämnd har i skrivelse till domänstyrelsen framhållit, att vid upprättande av förslag till styckning av egendomen föreslagits försäljning till kommunen av ett område om 9.1 hektar för ett pris av 3,765 kronor samt att kommunen vid sammanträde med kommunalfullmäktige i december 1936 beslutat inköpa nämnda område i avsikt att använda det samma till två arbetarsmåbrukslägenheter. Intresset för och efterfrågan på dylika lägenheter vore stort, men det vore synnerligen svårt att inom kommunen till rimligt pris erhålla välbelägen jord för anläggning av arbetarsmåbruk. I detta fall vore platsen mycket lämplig, då innehavarna av småbruken kunde beräknas erhålla biförtjänster av jordbruksarbete dels vid huvudgården, till vilken numera inga torp komme att höra, dels ock vid de arrendeegnahem, som komme att anläggas å egendomen och som syntes bliva av sådan storlek, att de svårigen kunde brukas helt utan lejd arbetskraft. Vintertid syntes dessutom kunna påräknas skogsarbete å kronoparken.

Statens jordnämnd har meddelat domänstyrelsen, att nämnden icke önskade övertaga lotten III.

Domänstyrelsen har för egen del anfört, att styrelsen icke funne anledning frångå sitt tidigare uttalande i fråga om lottens försäljning till Karlsson. Då Skee kommun önskade förvärva lotten och därigenom kunde tillskapas två arbetarsmåbruk, borde lotten försäljas till kommunen; härför erfordrades riksdagens medverkan. Lotten vore utarrenderad till den 14 mars 1939 mot ett årligt arrende av 100 kronor.

Jag finner mig böra biträda domänstyrelsens förslag och hemställer all- *Departements-*
så, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, *chefen.*

att av kronoegendomen 1 mantal Vettland nr 1 i Skee socken av Göteborgs och Bohus län en med III å en av distriktslantmätaren J. Eijde år 1917 upprättad karta över egendomen betecknad lott om 8.568 hektar må försäljas till Skee kommun för en köpeskilling av 3,700 kronor, att erläggas kontant å tillträdesdagen samt under villkor i övrigt, att lotten må tillträdas räknat från den 14 mars 1939, att lotten försäljes i befintligt skick, att förbehåll göres för de jämkningar i gränserna, som kunna komma att föreskrivas vid blivande avstyckningsförrättning å egendomen, att lotten tillförsäkras rätt till väg över huvudgårdslotten, att innehavare av över lotten med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledning-

arna, ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, samt att vid försäljningen bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

6:o.

Bäck nr 2 Millomgården och Bäck nr 7 Lilla Holmen i Skaraborgs län.

Kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Bäck nr 2 Millomgården och $\frac{1}{2}$ mantal Bäck nr 7 Lilla Holmen i Valstads socken av Skaraborgs län är för tiden 14 mars 1929—14 mars 1939 utarrenderad till Gustaf A. Gustafsson mot en årlig arrendeavgift, som för närvarande utgår med dels 28 hektoliter spannmål, $\frac{1}{3}$ råg och $\frac{2}{3}$ korn, samt 111 kilogram smör att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan, dels därutöver 700 kronor.

Med anledning av egendomens förestående arrendeledighet har domänstyrelsen från vederbörande domänintendent och hushållningssällskaps egna-hemsnämnd införskaffat upplysningar angående egendomens lämplighet till upplåtelse i egnahemslägenheter eller åbolägenheter samt huruvida efterfrågan å dylika lägenheter funnes i orten. Sedan yttrande i ärendet jämväl inhämtats från vederbörande överjägmästare har uppskattningsförrättning hållits å egendomen den 19 november 1938. Av det över förrättningen upprättade protokollet med tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren S. Frigell åren 1917—1918 över egendomen upprättad karta med tillhörande beskrivning, inhämtas bland annat följande.

Egendomen, som är belägen cirka 19 kilometer från Falköping och cirka 3 kilometer från Folkabo järnvägsstation, innehåller i areal 92.9390 hektar, varav 46.7600 hektar tomt och åker, 7.0205 hektar ängs- och betesmark, 38.2410 hektar skogsmark och 0.9175 hektar impediment. Till egendomen hörande ägor äro förlagda i tre skiften, hemskitet, ängsskitet eller Skabbeskitet samt skogsskitet.

Kronan tillhöriga byggnader å egendomen äro i mindre tillfredsställande skick. Manbyggnaden och vissa ekonomibygnader äro sålunda i behov av omedelbar ombyggnad.

Ett mindre boningshus, snickarstuga och snedskjul ävensom den elektriska anläggningen å egendomen tillhöra arrendatorn.

Åkerjorden består till mindre del av svartmylla och till huvuddelen av sandmylla på grusbotten. Egendomen är på grund av ägornas spridda belägenhet mycket svårbrukad.

Egendomen har andel dels i Hökensås häradsallmänning med en årlig utdelning av 120 kronor, dels ock i mindre byallmänningar, som för närvarande icke lämna någon utdelning.

Egendomen är delaktig i torrlägningsföretag.

Taxeringsvärdet utgör 42,500 kronor, varav 37,500 kronor jordbruksvärde och 5,000 kronor skogsvärde.

Uppskattningsnämnden har under framhållande att egendomen på grund

av ägornas läge och beskaffenhet icke lämpade sig för styckning ansett egendomen böra försäljas i en salulott. Egendomen har saluvärderats till 43,000 kronor, varav för skogsmark med växande skog 17,500 kronor. Arrendevärdet för egendomen i befintligt skick har uppskattats till 1,200 kronor. Nuvarande arrendatorn Gustaf A. Gustafsson har sedan år 1928 brukat egendomen, vilken dessförinnan från år 1898 arrenderats av hans fader. Med hänsyn härtill och då egendomen väl vårdats har uppskattningsnämnden tillstyrkt, att egendomen må försäljas med hembuds rätt för Gustafsson.

Arrendatorn Gustafsson har förklarat sig villig inköpa egendomen för den föreslagna köpeskillingen.

Vederbörande skogsstatstjänstemän ha ifrågasatt, huruvida icke vid en eventuell försäljning av egendomen skogsskiftet eller större delen därav borde bibehållas i kronans ägo. Därest emellertid egendomen i dess helhet skulle försäljas, borde värdet av skogen och skogsmarken höjas med minst 10 procent till 19,200 kronor. Det lägsta saluvärdet å egendomen borde sålunda utgöra 44,700 kronor.

Med skrivelse den 25 januari 1939 har domänstyrelsen underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört, att styrelsen i likhet med uppskattningsnämnden ansåge, att egendomen borde försäljas i en salulott med hembuds rätt för arrendatorn Gustafsson, vilken enligt 9 § i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. ägde förköpsrätt vid försäljningen. Det av uppskattningsnämnden för egendomen föreslagna saluvärdet kunde av styrelsen lämnas utan erinran. För genomförandet av försäljningen syntes riksdagens medverkan vara erforderlig.

Jag biträder det föreliggande försäljningsförslaget och hemställer alltså, *Departements-
chefen.*
att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Bäck nr 2 Millomgården och $\frac{1}{2}$ mantal Bäck nr 7 Lilla Holmen i Valstads socken av Skaraborgs län må försäljas jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskillning av 43,000 kronor och med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för arrendatorn Gustaf A. Gustafsson samt under villkor i övrigt, att egendomen försäljes i befintligt skick med tillträdesrätt för köpare räknat från den 14 mars 1939, att endast kronan tillhöriga å egendomen befintliga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest egendomen försäljes till Gustafsson, varken denne eller kronan skall äga framställa ersättningsanspråk gentemot varandra på grund av det för egendomen gällande arrendekontraktet med undantag dock för eventuellt förefintliga anspråk å arrendeavgifter och skatter, samt att köparen ansvarar för å egendomen efter tillträdesdagen belöpande utgifter för torrlägningsföretag.

7:o.

Kronoparkerna Karlsdal och Villingsberg m. fl. fastigheter i Örebro län.

I skrivelse till domänstyrelsen den 24 maj 1932 anhöll aktiebolaget Bofors att för mötande av stegrade krav på säkerhetsanordningar vid Bofors skjutfält få förvärva vissa kronan tillhöriga, skjutfältet angränsande områden, i samband varmed bolaget förklarade sig villigt att såsom vederlag till kronan överlåta vissa bolaget tillhöriga fastigheter. Tillika anhöll bolaget att, därest det föreslagna markutbytet icke kunde komma till stånd, bolaget måtte tillerkännas rätt att på visst sätt å marken utmärka kronans ifrågavarande områden samt avlysa desamma.

Domänstyrelsen förklarade sig villig att på vissa villkor medverka till genomförande av markbytet. I avbidan på bytets genomförande medgav styrelsen efter särskild framställning bolaget rätt att för markering av gränserna kring det utvidgade skjutfältet mot intilliggande kronoegendom upphugga en tre meter bred gata ävensom att i gatan uppsätta varningstavlor.

Sedan på domänstyrelsens föranstaltande uppskattning och värdering år 1932 verkställt av de områden, som ifrågasatts att ingå i bytet, samt åtgärder vidtagits för bytesområdenas avskiljande genom lantmåteriförrättning, har domänstyrelsen med skrivelse den 13 januari 1939 underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande.

Kronans bytesområden.

Kronans bytesområden omfatta fastigheterna Abborrtjärn 1^s, Bofors skjutfält 5¹ och Snöbergshyttan 1° i Karlskoga socken, Snöbergsskogen 1^a i Vikers socken samt Tolsboda 2⁷ och 2⁸ i Tysslinge socken, allt av Örebro län, utgörande dels av kronoparken Villingsberg ett omkring 7,500 meter långt och 400 meter brett område omedelbart söder om skjutfältet, dels ock av kronoparken Karlsdal två smärre områden omedelbart norr om skjutfältet. Lagfart finnes meddelad för kronan å samtliga områdena med undantag av Snöbergsskogen 1^a. Ansökan om lagfart för kronan å stamfastigheten till sistnämnda område, Snöbergsskogen 1¹ eller Snöbergshytte hyttelags allmänning, har den 10 juni 1924 förklarats vilande, enär förre ägaren erhållit endast vilande lagfart å sitt fång. Då en i ärendet gjord utredning visat, att ett år 1888 verkställt laga skifte å denna fastighet ej blivit fastställt och skiftet till följd därav fått karaktär av sämjedelning, att kronan ägde endast $\frac{95}{98}$ av fastigheten, samt att av kronans andel förut avstyckats visst område omfattande mer än $\frac{1}{5}$ av fastighetens ägovidd, har domänstyrelsen för möjliggörande av avstyckning av det sedermera såsom Snöbergsskogen 1^a betecknade området med vederbörligt medgivande för kronans räkning förvärvat jämväl återstående $\frac{3}{98}$ av fastigheten. Ansökan om lagfart för kronan å denna del av fastigheten har den 8 september 1937 förklarats vilande, enär förra ägarnas åtkomst icke blivit styrkt, varjämte nämnda dag utfärdats kungörelse enligt 10 § lagfartsförordningen.

De ifrågavarande områdena äro belägna å de så kallade Kilsbergen, omkring 13 kilometer från Bofors, 14 kilometer från Karlskoga municipalsamhälle och 10 kilometer från kronans såg vid Valåsen.

Arealen omfattar:

Åker	1.33	hektar
Skogsmark	189.18	»
Impediment: mossar och kärr.....	108.78	hektar
vatten.....	28.53	»
	137.31	»
	Summa 327.82 hektar.	

Terrängen bildar i stort sett ett svagt utpräglat åsland med skogsmarken uppdelad av tämligen stora sjöar och mossmarker. Skogsmarken är i allmänhet av jämförelsevis god beskaffenhet. Ståndskogen utgöres huvudsakligen av ung och medelålders skog. Skog av högre ålder än 80 år ävensom kalmarker förekomma i obetydlig omfattning. Bestånden äro väl slutna och i regel behandlade med skogsvårdande genomhuggningar. Trädens växtform och kvalitet äro medelgoda. Virkesförrådet har uppskattats till 14,157 kubikmeter, motsvarande 75 kubikmeter per hektar skogsmark. Transport- och avsättningsförhållanden äro gynnsamma.

Bolagets bytesområden.

Bolagets bytesområden omfatta fastigheterna Immetorpsmarken 1² i Karlskoga socken samt Örgivsmossen 1⁵, 1⁹, 1¹⁹, 1²¹ och 1²⁸ om tillsammans ⁶⁹/₅₁₂ mantal i Degerfors socken, allt av Örebro län, och äro fördelade å fem skiften, av vilka tre helt omgivas av kronoparken Villingsberg och två delvis angränsa nämnda kronopark. Områdena äro belägna omkring 15 kilometer söder om kronans bytesområden.

Områdena ha enligt uppskattningsinstrumentet följande ungefärliga areal:

Skogsmark	281.07	hektar
Impediment: berg	4.06	hektar
mossar och kärr.....	77.40	»
vatten.....	62.65	»
	144.11	»
	Summa 425.18 hektar.	

Terrängen är i allmänhet kuperad och svårframkomlig. Skogsmarken är stenbunden — delvis blockrik — av växlande, men övervägande svag bonitet. Omkring halva arealen av skogsmarken är bevuxen med ogallrad slyskog i en ålder av 30—40 år. Skog äldre än 80 år och yngre än 30 år samt kalmarker förekommer mycket obetydligt. 40-åriga och äldre skogsbestånd ha i regel genomhuggits. Virkesförrådet har uppskattats till 23,052 kubikmeter, utgörande 82 kubikmeter per hektar skogsmark. Transportförhållanden äro i stort sett sämre för bolagets än för kronans bytesområden.

Bytesområdena ha beräknats vara likvärdiga. Mellangift har därför ansetts ej böra utgå.

Bolaget har förklarat sig villigt godtaga av styrelsen föreslagna villkor för bytet. Kostnaderna för bytesområdenas uppskattning och värdering ävensom områdenas avstyckning m. m. ha betalats av bolaget.

Domänstyrelsen har för egen del förklarat, att styrelsen icke hade något att erinra mot att det föreslagna markbytet komme till stånd samt att ärendet ej syntes kunna avgöras utan riksdagens medverkan.

Under återopande av den lämnade utredningen anser jag mig kunna tillstyrka det föreslagna markutbytet. Därest statsmakterna bifalla förslaget, Departements-
chefen.

har bolaget att i vanlig ordning söka tillstånd till förvärvet av de fastigheter, vilka bolaget skulle bekomma genom bytet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att ett utbyte av fastigheter må äga rum mellan kronan och aktiebolaget Bofors under villkor,

att kronan till bolaget överlåter fastigheterna Abborrtjärn 1⁶, Bofors skjutfält 5¹ och Snöbergshyttan 1⁵ i Karlskoga socken, Snöbergsskogen 1⁴ i Vikers socken samt Tolsboda 2⁷ och 2⁸ i Tysslinge socken, allt av Örebro län;

att bolaget till kronan överlåter fastigheterna Immetorpsmarken 1² i Karlskoga socken samt Örgivsmossen 1⁵, 1⁹, 1¹⁹, 1²¹ och 1²³ om tillsammans $\frac{69}{512}$ mantal i Degerfors socken, allt av Örebro län;

att fastigheterna tillträdas vid avtalets undertecknande;

att de fastigheter som kronan överlåter till bolaget lämnas fria från gravationer med undantag av följande in-teckningar, som beviljats *dels* uti Älgsimmen 1⁴ och Älgsimstorp 1¹ den 25 januari 1901, § 24, Örebro elektriska aktiebolag till säkerhet för rätt till framdragande av elektrisk ledning m. m. enligt kontrakt den 27 maj 1898 med Willingsbergs Aktiebolag, *dels* uti Abborrtjärn 1⁶, Älgsimmen 1⁴ och Älgsimstorp 1¹ m. fl. fastigheter den 7 september 1914, § 106, Kungl. Maj:t och kronan till säkerhet för rätt att under femtio år såsom skjutfält använda visst å in-tecknade fastigheter-na beläget område enligt kontrakt den 18 november 1913 och den 12 december samma år mellan marinförvaltningen å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar samt aktiebolaget Bofors-Gullspång, *dels* uti Snöbergshyttan 1¹ den 4 februari 1915, § 35, Kungl. Maj:t och kronan till säkerhet för uti kontrakt den 18 november 1913 upplåten nyttjanderätt av visst område m. m. i och för skjutfält, *dels* uti Abborrtjärn 1⁶, Älgsimmen 1⁴, Älgsimstorp 1¹ m. fl. fastigheter den 25 februari 1924, § 73, aktiebolaget Bofors såsom ägare av Abborrtjärn 1⁷ m. fl. fastigheter till säkerhet för rätt till skjutning ävensom annan förfo-ganderätt över in-tecknade fastigheterna enligt mom. b och c i avhandling den 17 november 1917 av Vargöns aktiebolag, *dels* ock uti $\frac{1}{4}$ mantal Tolsboda nr 2, numera 2³, 2⁵ och 2⁶, marinförvaltningen till säkerhet för uti kontrakt den 18 november 1913 med Willingsbergs aktiebolag upplåten nyttjan-derätt till skjutfält m. m.;

att de fastigheter, som bolaget överlåter till kronan, läm-nas fria från alla gravationer;

att kronan och bolaget intill tillträdesdagen icke avverka skog å de fastigheter, som lämnas i bytet;

att kronan och bolaget å ömse sidor svara för alla å fastigheterna intill tillträdesdagen belöpande utskylder och besvär;

att bolaget ensamt bekostar erforderlig avstyckning m. m. ävensom övriga med bytet förenade utgifter;

att kronan och bolaget var för sig bestrida kostnaderna för lagfart å de fastigheter, som i bytet tillfalla dem; samt

att i bytet ingå tillgängliga över bytesområdena upprättade kartor med tillhörande beskrivningar m. m.

8:o.

Kronparken Villingsberg i Örebro län.

Sedan fråga uppkommit om försäljning av byggnadstomter vid Immetorp under kronparken Villingsberg i Karlskoga socken av Örebro län, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning hållits den 31 oktober 1938. Av förrättningsinstrumentet jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland kopia av en av biträdande länsarkitekten E. Borg den 31 maj 1937 upprättad karta, å vilken finnes åskådliggjord en av länsstyrelsen i Örebro län den 9 december 1937 godkänd avstyckningsplan över området, inhämtas bland annat följande.

Området, som är beläget vid korsningen mellan allmänna vägarna Örebro—Karlskoga och Degerfors—Karlskoga omkring 2 kilometer från Bofors municipalsamhälle och 5 kilometer från Karlskoga municipalsamhälle, utgör del av fastigheten Immetorp 1⁴. Inom området, som huvudsakligen består av åkerjord, ha på sätt framgår av berörda karta utlagts 33 tomter, vilka samtliga tillhöra kronan med undantag av den för skolhusändamål avsedda tomten nr 5, som efter verkställt ägoutbyte tillhör Karlskoga kommun. Tomten nr 3 är avsedd att behållas i kronans ägo, enär den är försedd med kronan tillhöriga byggnader, vilka äro behövlige som bostad åt tillfällig personal vid reviret. Arealer och saluvärden för övriga tomter ha uppskattats till:

Lott	Areal hektar	Saluvärde kronor	Lott	Areal hektar	Saluvärde kronor
1.....	0.1340	1,250	19.....	0.1580	1,400
2.....	0.1500	1,350	20.....	0.1350	1,150
4.....	0.1150	1,400	21.....	0.1350	1,000
6.....	0.1180	1,250	22.....	0.1300	1,350
7.....	0.1190	1,250	23.....	0.1300	1,350
8.....	0.1190	1,250	24.....	0.1280	1,350
9.....	0.1150	1,200	25.....	0.1280	1,350
10.....	0.1010	1,050	26.....	0.1310	1,350
11.....	0.1160	1,100	27.....	0.1230	1,300
12.....	0.1020	1,050	28.....	0.1360	1,250
13.....	0.1050	1,000	29.....	0.1230	1,050
14.....	0.1050	1,000	30.....	0.1530	1,300
15.....	0.0950	1,000	31.....	0.1650	1,050
16.....	0.1120	1,150	32.....	0.1240	1,200
17.....	0.1620	1,500	33.....	0.1430	1,200
18.....	0.1400	1,300			

Sammanlagda saluvärdet för lotterna, vilkas areal utgör tillhoppa 3.95 hektar, skulle alltså bli 37,750 kronor. I saluvärderna ingå kostnader för avstyckning m. m., som beräknats utgöra 50 kronor för en var av lotterna. Å avstyckningsplanen angivna vägar inom tomtområdet äro avsedda att utföras och bekostas av kronan i den mån försäljning av tomter sker. Ett område om 85 kvadratmeter, varav 70 kvadratmeter äro belägna inom lotten 1, är för tiden till den 1 januari 1962 mot en årlig avgift av 100 kronor upplåtet till telegrafverket, som äger en å området befintlig automatväxestation. Södra delen av lotten 6 samt lotterna 7—16 och 18—33 ingå i den för tiden till den 14 mars 1940 utarrenderade Valåsens gård, omfattande omkring 40 hektar åker och 16 hektar betesmark. Enligt det rörande gården upprättade arrendeavtalet är arrendatorn pliktig att före arrendetidens utgång mot viss ersättning avstå mark, därest sådan skulle vara för något kronans ändamål behöfelig. Övriga delar av tomtområdet beröras icke av något arrendeavtal.

Förrättningsmannen har föreslagit, att i förestående tablå angivna lotter måtte försälas med tillträdesrätt för köpare vid köpekontraktens underskrivande. Lotterna avsåges skola försälas huvudsakligen till kronans arbetare vid Valåsens sågverk. Endast lotterna 1, 2, 4 och 17, vilka vore lämpliga att användas för affärsändamål, borde upplåtas till andra än revirets arbetare. Försäljningen borde lämpligast handhavas av jägmästaren. Härtill erfordrades riksdagens medgivande. Anledning föreläge icke att vid försäljningarna föreskriva särskilda villkor angående lotternas användning eller återköpsrätt.

Jägmästaren och *överjägmästaren* ha tillstyrkt försäljning av lotterna. Jägmästaren har ansett, att saluvärdet av lotten nr 17 borde beräknas efter ett å-pris av 1.20 kronor per kvadratmeter, vilket pris legat till grund vid saluvärderingen av lotten nr 4, i stället för det av förrättningsmannen tillämpade priset av 90 öre per kvadratmeter.

Överlantmätaren har uttalat att hinder ej syntes möta mot avstyckning av lotterna.

Med skrivelse den 13 januari 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört följande.

För egen del har styrelsen i huvudsak icke något annat att erinra mot förrättningsmannens förslag, än att saluvärdet för lotten nr 17 bör utgöra 2,000 kronor. Då försäljning av tomter ej bör ske på sådant sätt, att reviret ovidkommande personer beredas tillfälle att förvärva tomter inom kronans egnahemsområde, böra utbud av tomter ej ifrågakomma. I syfte att underlätta försäljningsförfarandet och då revirförvaltningen äger bäst kannedom om ortsförhållandena och bäst kan avgöra, vilka kronans arbetare och eventuellt andra personer som böra medgivas rätt att förvärva tomter, synes det böra uppdragas åt revirförvaltningen att antaga köpare och i övrigt handhava försäljningarna.

*Departements-
chefen.*

Jag har intet att erinra mot domänstyrelsens förslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att av fastigheten Immetorp 1^a under kronoparken Vil-
lingsberg i Karlskoga socken av Örebro län må genom veder-
börande jägmästares försorg försälas följande byggnads-
tomter, vilka äro upptagna i en av länsstyrelsen i Örebro
län den 9 december 1937 godkänd avstyckningsplan, nämli-

gen lotten nr 17 om 0.1620 hektar med ett saluvärde av 2,000 kronor, därav 50 kronor motsvara kostnader för avstyckning m. m., samt lotterna nr 1, 2, 4, 6—16 och 18—33 med i förestående tablå angivna arealer och saluvärden, i vilka sistnämnda inräknats kostnader för avstyckning m. m., med tillträdesrätt för köpare vid undertecknandet av respektive köpekontrakt, dock att de i arrendet av Valåsens gård ingående områdena må tillträdas tidigast den 14 mars 1940 eller vid den tidpunkt, om vilken överenskommelse eljest kan träffas med vederbörande arrendator;

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas, beträffande samtliga lotter, att lotterna försäljas i det skick, vari de vid tillträdet befinnas, att i köpen ej ingå å lotterna eventuellt befintliga, enskilda tillhöriga byggnader och anläggningar, att med lotterna följer rätt att dels såsom utfartsvägar begagna de områden av stamfastigheten, som blivit enligt avstyckningsplanen utlagda till vägar, dels ock efter av stamfastighetens ägare utfärdade bestämmelser nyttja enligt planen undantagna öppna platser, att köparna äro skyldiga underkasta sig de anvisningar och föreskrifter, som vederbörande jägmästare kan komma att meddela i fråga om områdenas bebyggande, inhägnad, framdragande av vatten-, avlopps- och elektriska ledningar, underhåll av gator m. m., att köparna äro skyldiga tåla de jämkningar i areal, gränser och eljest, som kunna komma att bestämmas vid lotternas avstyckning, att köparna äga erlægga köpeskillingarna enligt 21 § och 22 § B) i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., samt att i övrigt skola i tillämpliga delar gälla bestämmelserna i berörda förordning, dock att länsstyrelse enligt förordningen åvilande uppgifter skola utövas av vederbörande jägmästare, beträffande lotten nr 1, att i köpet ej ingå å lotten befintliga, kronan (telegrafverket) tillhöriga byggnader och anläggningar, att köparen är skyldig att, i vad angår lotten, respektera ett den 5 januari 1937 upprättat kontrakt, varigenom för tiden till den 1 januari 1962 till telegrafverket upplåtits ett område med en areal av 85 kvadratmeter, å vilket finnes uppförd automatväxestation, att enligt nämnda kontrakt utgående arrendeavgift tillgodokommer domänverket, samt att köparen är skyldig tåla skada och intrång, som förorsakas lotten genom en över densamma framdragen, aktiebolaget Bofors tillhörig belysningsledning, ävensom beträffande lotten nr 4, att köparen är skyldig tåla skada och intrång, som förorsakas lotten genom en över densamma framdragen, kronan (telegrafverket) tillhörig telefonledning.

Vetterskoga 4¹ i Västmanlands län.

Sedan fråga uppkommit om försäljning av byggnadstomter vid Skinnskattebergs sågverk i Skinnskattebergs socken av Västmanlands län, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning hållits i vederbörlig ordning år 1938. Av ärendet tillhörande handlingar, däribland vid förrättningen fört protokoll och ett av länsarkitektkontoret i Falun i februari 1938 upprättat förslag till byggnadsplan för del av fastigheten Bårestad 1¹ — numera Vetterskoga 4¹ — inhämtas följande.

Ifrågavarande förslag till byggnadsplan jämte byggnadsplanebestämmelser har av länsstyrelsen fastställts den 20 augusti 1938.

Saluområdet är beläget i en sydsluttning mot sjön Nedre Vettern, invid allmänna vägen Ridderhyttan-Köping, omkring 1 kilometer söder om Skinnskattebergs sågverk och Skinnskattebergs järnvägsstation samt 45 kilometer från Köping. Området utgöres av åker och lämpar sig väl för bebyggelse. Det beröres icke av något arrendeavtal och är obebyggt fränsett en å till allmän plats avsatt område belägen tvättstuga av bräder, vilken torde tillhöra kronan. Inom området ha utlagts 98 tomter. Av dessa ha 58 eller tomterna inom kvarteren IV, V, VI, VII, XI, XII och XIII föreslagits skola försäljas i första hand. Fråga om försäljning av återstående 40 tomter, belägna inom kvarteren I, II, III, VIII, IX och X, har ansetts böra upptagas till prövning först sedan förstnämnda tomter blivt i huvudsak bebyggda.

Arealer och saluvärden ha uppskattats till:

Kvarter och lott	Areal cirka hektar	Saluvärde kronor	Kvarter och lott	Areal cirka hektar	Saluvärde kronor
IV: 1.....	0.1585	2,000	VII: 2.....	0.1350	2,100
2.....	0.2100	1,750	3.....	0.1220	1,600
3.....	0.2295	1,850	4.....	0.1235	1,600
4.....	0.2515	2,000	5.....	0.1220	1,600
5.....	0.2240	1,800	6.....	0.1120	1,450
6.....	0.1950	1,600	XI: 1.....	0.1205	1,250
7.....	0.2130	1,750	2.....	0.1170	1,200
8.....	0.1300	1,700	3.....	0.1320	1,350
9.....	0.1610	1,350	4.....	0.1225	1,300
10.....	0.2030	1,700	5.....	0.1300	1,350
11.....	0.2630	2,100	6.....	0.1200	1,250
12.....	0.2715	2,200	7.....	0.1100	1,150
13.....	0.2335	1,900	8.....	0.1685	1,700
V: 1.....	0.1375	1,150	9.....	0.1630	1,700
2.....	0.1375	1,150	XII: 1.....	0.1200	1,350
3.....	0.1415	1,200	2.....	0.1255	1,400
4.....	0.1435	1,200	3.....	0.1465	1,650
5.....	0.1470	1,200	4.....	0.1535	1,700
6.....	0.1575	1,300	5.....	0.1410	1,600
7.....	0.1525	1,300	6.....	0.1325	1,500
8.....	0.1280	1,350	7.....	0.1755	1,900
9.....	0.1390	1,800	8.....	0.1100	1,250
VI: 1.....	0.1855	2,850	9.....	0.1255	1,400
2.....	0.1670	2,600	XIII: 1.....	0.1270	1,600
3.....	0.1605	2,050	2.....	0.1350	1,700
4.....	0.1660	2,100	3.....	0.1250	1,600
5.....	0.1635	2,100	4.....	0.1250	1,600
6.....	0.1635	2,100	5.....	0.1800	1,650
7.....	0.1560	2,000			
VII: 1.....	0.1455	2,250	Summa	9.0050	95,900

I saluvärdena ingå kostnader för avstyckning m. m., beräknade till 50 kronor för en var av lotterna. Iordningställandet av gator samt framdragandet av stamledningar för vatten och avlopp är avsett att ombesörjas av kronan.

Sammanlagda arealen av tomterna inom kvarteren I, II, III, VIII, IX och X har uppskattats till 5.2050 hektar.

Förrättningsmannen har föreslagit, att i förestående uppställning angivna lotter måtte försälas med tillträdesrätt för köpare vid köpekontraktens underskrivande. Byggnadsplaneområdet hade tillkommit för att i första hand bereda de vid kronans sågverk i Skinnskatteberg anställda arbetarna möjlighet att erhålla lämpliga tomter för bildandet av egna hem. Försäljning av tomter borde ej ske på sådant sätt att andra än kronans arbetare lämnades tillfälle att förvärva tomter inom området. Utbud av tomter borde därför ej ifrågakomma. Antagandet av köpare och handhavandet även i övrigt av försäljningarna borde överlämnas åt sågverksförvaltningen, som ägde noga kännedom om ortsförhållandena och bäst kunde avgöra, vilka kronans arbetare m. fl. borde medgivnas rätt att förvärva tomter. Då ett sådant försäljningsförfarande avveke från bestämmelserna i gällande försäljningsförförordning, syntes ärendet böra underställas riksdagen.

Sågverksförvaltningen har icke haft något att erinra emot förrättningsmannens förslag.

Överlantmätaren har uttalat, att hinder ej syntes möta mot avstyckning av lotterna.

Med skrivelse den 20 januari 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört följande.

Jämväl styrelsen tillstyrker förrättningsmannens förslag beträffande de lotter, som nu föreslagits att försälas. I fråga om övriga lotter, som ansetts böra tills vidare behållas i kronans ägo, synes lämpligt att riksdagens medgivande samtidigt inhämtas angående bemyndigande för Kungl. Maj:t att försäla sistsagda lotter med saluvärden och övriga villkor, som må av Kungl. Maj:t bestämmas.

Jag har icke något att erinra mot bifall till domänstyrelsens försäljningsförslag och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen med- *Departements-
chefen.*

att av fastigheten Veterskoga 4¹ i Skinnskattebergs socken av Västmanlands län följande å ett av länsarkitektkontoret i Falun i februari 1938 upprättat förslag till byggnadsplan angivna lotter må genom disponentens vid Skinnskattebergs sågverk försorg försälas, nämligen dels lotterna I: 1—5, II: 1—10, III: 1—6, VIII: 1—9, IX: 1—6 och X: 1—4 med saluvärden och på villkor i övrigt, som Kungl. Maj:t äger bestämma, dels o c k lotterna IV: 1—13, V: 1—9, VI: 1—7, VII: 1—6, XI: 1—9, XII: 1—9 och XIII: 1—5 med i förestående uppställning angivna arealer och saluvärden, i vilka saluvärden kostnader för avstyckning m. m. inräknats, samt med tillträdesrätt för köpare vid köpekontraktens underskrivande;

skolande vid försäljning av sistsagda 58 lotter i övrigt iakttagas, beträffande samtliga dessa lotter, att lotterna överlåtas i det skick, vari de vid tillträdet befinnas, att i köpen icke ingå å lotterna eventuellt befintliga, enskilda tillhöriga byggnader och anläggningar, att med lotterna följer rätt att dels som utfartsvägar begagna de områden av stamfastigheten, som blivit enligt byggnadsplanen utlagda till gator och torg, dels ock efter av stamfastighetens ägare utfärdade bestämmelser nyttja enligt planen till parker och planteringar undantagna områden, att köparna äro skyldiga underkasta sig de anvisningar och föreskrifter, som disponenten vid Skinnskattebergs sågverk kan komma att meddela i fråga om lotternas inhägnad, framdragande av vatten-, avlopps- och elektriska ledningar, underhåll av gator m. m., att köparna äro skyldiga tåla de jämkningar i areal, gränser och eljest, som kunna komma att bestämmas vid lotternas avstyckning, att köparna äga erlægga köpeskillingarna enligt 21 § och 22 § B i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., att i tillämpliga delar skola gälla bestämmelserna i berörda förordning, dock att länsstyrelse enligt förordningen åvilande uppgifter skola utövas av disponenten vid Skinnskattebergs sågverk, samt att köparna skola ställa sig till efterrättelse av länsstyrelsen för området fastställd byggnadsplan och byggnadsplanebestämmelser, ävensom beträffande lotterna IV:1 och 2, att blivande ägare äro skyldiga tåla skada och intrång, som förorsakas lotterna genom en över desamma framdragen, kronan (domänverket) tillhörig elektrisk ledning.

10:o.

Stadsägorna nr 887, 888 och 891 i Västerås stad.

Stadsägorna nr 887 (Johannisberg) samt nr 888 och 891 (Gränsta) i Västerås stad, vilka motsvara i kronans ägo kvarvarande delar av kronoegendomen Johannisbergs Kungsladugård nr 1—7 om 7 mantal med underlydande hemmanen Gränsta nr 1 och 2 om tillhopa 2 mantal, som förut ingått i Lundby socken av Västmanlands län, äro för tiden 14 mars 1932—14 mars 1939 genom skilda kontrakt utarrenderade i två lotter. Sammanlagda arrendeavgälden utgår för år räknat med 7,300 kronor.

Uppskattningsförrättning å nämnda stadsägor, i det följande benämnda egendomen, har hållits under åren 1936 och 1937. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren R. Grebius över egendomen år 1922 upprättad karta

med åtföljande av Grebius författade beskrivningar över egendomen av åren 1922 och 1937, inhämtas bland annat följande.

Egendomen är belägen invid Mälaren, som begränsar egendomen i öster, och på ett avstånd från Västerås stads centrum av cirka 5 kilometer.

Egendomen innehåller en areal av 541.4890 hektar, därav 200.8870 hektar åker och tomt, 27.9500 hektar äng, 101.6670 hektar avrösningsjord och 210.9850 hektar impediment, detta senare till huvudsaklig del eller till 203.8500 hektar vattenområde.

Åkerjorden består till hälften av styv lerjord, medan övrig åker utgöres av lättare lerjord.

Å egendomen finnas inga för sig brukade torp. De med kronans hus försedda torpen Grind-, Kapell- och Modelltorpen äro nedlagda och brukas i samband med huvudgården.

Kristliga föreningen av unga män arrenderar av egendomen tvenne områden invid Mälaren, vilka områden utgöra den ena arrendelotten. Å den s. k. Lövudden har föreningen uppfört tre till sommarhem för föreningsmedlemmar brukade byggnader.

Egendomen har del i Tuhundra härads allmänning.

Egendomens taxeringsvärde utgör 178,100 kronor, därav 171,200 kronor för jordbruket och 6,900 kronor för skog.

Uppskattningsnämnden har förordat, att egendomen skulle uppdelas i lotter och försäljas. Sålunda skulle vid egendomens västra gräns ett antal områden avskiljas i enlighet med ett den 22 juni 1937 genom stadsingenjörskontoret i Västerås uppgjort och å särskild karta avfattat förslag till avstyckningar från stadsägorna nr 887, 888 och 891. Dessa områden, som vore obebyggda och i uppskattningsinstrumentet betecknats som lotterna litt. B—G, vore avsedda att såsom utökningslotter tilläggas vissa från egendomen förut försålda mindre jordbruk. Lotternas arealer och saluvärden framginge av följande tabell:

Lott litt.	Areal i hektar					Saluvärde		Arrende- värde kronor
	Åker	Äng	Avrösnings- jord	Impedi- ment	Total	Summa kronor	Därav för växande skog kronor	
B	9.2000	0.1210	2.1450	0.3095	11.7755	8,100	1,465	350
C	5.2550	0.0300	—	0.1755	5.4605	3,700	—	200
D	6.8860	1.1520	—	0.2420	8.2800	5,300	—	250
E	9.3110	—	0.3580	0.2665	9.9355	6,720	170	350
F	4.0490	0.0160	1.4900	0.1450	5.7000	3,800	854	150
G	3.0000	0.0200	2.5250	0.0980	5.6430	2,260	—	110

Lotterna skulle hembjudas, litt. B G. A. Runfeldt, ägare av stadsägan 889 B med en totalareal av 5.9570 hektar, därav 5.5280 hektar åker, litt. C Judit Pettersson, ägare av stadsägan 890 D med en totalareal av 18.6280 hektar, därav 10.5830 hektar åker, litt. D Albin Carlsson, ägare av stadsägan 890 F om 13.6880 hektar, därav 9.2150 hektar åker, litt. E Edvin Gustafsson, ägare av stadsägorna 890 G och 891 H med en areal av 10.1650 hektar, därav 6.1870 hektar åker, litt. F W. Gustafsson, ägare av stadsägorna 887 A och 891 I med en areal av 12.8070 hektar, därav 10.2130 hektar åker, samt litt. G O. G. Bergfeldt, ägare av stadsägan 887 C om 15.3810 hektar, därav 10.7290 hektar åker.

Vidare skulle för försäljning till kristliga föreningen av unga män avskiljas ett område, delvis motsvarande mark, som av föreningen redan innehades på arrende. Föreningen hade hos nämnden anhållit att av egendomen få förvärva såväl det område, varå föreningen uppfört sommarhem, som ock det andra av föreningen arrenderade, söder om nyssnämnda område belägna fältet, vilket av föreningen användes som tältlägerplats. Nämnden förordade emellertid, att till föreningen försåldes allenast det område, som motsvarade de å en av distriktslantmätaren Grebius år 1937 över viss del av stadsågan nr 887 i Västerås stad upprättad särskild karta angivna ägofigurerna nr 1—11 med en sammanlagd areal av 2,5395 hektar, därav 1,4750 hektar äng och 1,0645 hektar avrösningsjord. Därest föreningen så önskade, ansåge nämnden dock hinder icke möta för föreningen att dessutom få förvärva det till nämnda område gränsande fält, som å samma karta betecknats med ägofigurerna nr 12—15 med en sammanlagd areal av 1,1435 hektar, därav 1,0885 hektar åker och 0,0550 hektar avrösningsjord. Nämnden hade därför funnit lämpligt att värdera nyssnämnda områden var för sig. Därvid hade det större området om 2,5395 hektar åsatts ett saluvärde av 7,600 kronor, beräknat efter ett pris av 30 öre per kvadratmeter, och det mindre med en areal av 1,1435 hektar ett saluvärde av 2,290 kronor, beräknat efter ett pris av 20 öre per kvadratmeter. Saluvärdet för båda områdena, sammanslagna till en lott, hade nämnden angivit i runt tal till 9,900 kronor, i vilket värde jämväl inginge värdet av å lotterna växande skog.

Vad som med frånräknande av dels förberörda till utökning av jordbruk avsedda lotter, dels ock båda de till försäljning till kristliga föreningen av unga män ifrågasatta områdena återstode av egendomen föresloge nämnden till försäljning i en lott till Västerås stad. Sistberörda lott åsattes av nämnden ett värde av i runt tal 792,000 kronor.

Samtliga värderingar hade verkställts under förutsättning, att lotterna skulle överlätas i det skick, vari de vid tillträdet befunno sig. Nämnden hade icke funnit anledning föreslå föreskrivande av särskilda villkor rörande lotternas användning eller om återköpsrätt för kronan. Skulle föreskrifter härutinnan likväl anses erforderliga, föresloge nämnden nedsättning i samtliga saluvärden med 10 procent.

Overjägmästaren har icke haft något att erinra mot försäljningsförslaget.

Med skrivelse den 23 december 1938 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört i huvudsak följande.

Sedan de mellan styrelsen och Västerås stad förda underhandlingarna rörande stadens inköp av viss av uppskattningsnämnden föreslagen del av egendomen icke fört till resultat, synes försäljning av mark från egendomen böra begränsas till allenast de områden, som motsvara lotterna litt. B—G, ävensom de områden, som avses att försälas till kristliga föreningen av unga män. Mot dessa lotter åsatta saluvärden har styrelsen intet att erinra. Lotterna böra överlätas med full och oinskränkt äganderätt och tillträdas i befintligt skick.

Sedan kristliga föreningen av unga män i skrivelse till styrelsen förklarar sig villig att till åsatta saluvärdet, 9,900 kronor, förvärva båda de områden, som i uppskattningsprotokollet angivas, böra dessa såsom en lott med en areal av 3,6830 hektar direkt försälas till föreningen.

Beträffande lotterna litt. B—G föreligger enligt ett av styrelsen från lantmäteristyrelsen införskaffat yttrande intet hinder i fråga om sammanläggning av lotten litt. E och stadsågan nr 891 H, av lotten litt. F och stadsågorerna nr 887 A och 891 I samt av lotten litt. G och stadsågan nr 887 C.

Sammanläggning av lotten litt. C med stadsägan nr 890 D och av lotten litt. D med stadsägan nr 890 F är enligt samma yttrande under viss förutsättning möjlig, varemot en sammanläggning av lotten litt. B med stadsägan nr 889 B enligt lantmäteristyrelsens meddelande icke låter sig genomföra. Styrelsen har endast med största tveksamhet låtit uppgöra förslaget till upplåtelse med äganderätt av berörda med litt. B—G betecknade lotter, då desamma äro belägna inom Västerås stad ej långt från stadens planlagda område, och det endast synes vara en tidsfråga, när tomter kunna upplåtas från områdena. Förslaget står icke heller i överensstämmelse med vederbörande departementschefs uttalanden vid avlåtandet av proposition till 1929 års riksdag angående grunder för försäljning av kronoegendomar m. m. (prop. nr 138, sid. 89), i vilka uttalanden framhållits, att egendom, beträffande vilka på grund av särskilt förhållande, såsom närbelägenhet till stad eller dylikt, framtida värdestegring kunde förväntas, borde bibehållas i kronans ägo, att dylika egendommar följaktligen borde upplåtas allenast med nyttjanderätt samt att arrende, åborätt utan rätt till inlösen och tomträtt vore de upplåtelseformer, som därvid borde komma till användning. Den omständigheten att de fastigheter, med vilka nu förevarande områden avses att sammanläggas, tidigare försålts från samma kronoegendom och att fastigheternas innehavare ha svårigheter att reda sig, vilka svårigheter uppgivits ha sin grund i bland annat fastigheternas ringa storlek, har emellertid ansetts motivera uppgörande av det förslag till utökning av fastigheterna till fullt bärkraftiga jordbruk, vilket styrelsen nu underställer Kungl. Maj:ts prövning. Med hänsyn till att lotterna vid en försäljning — med undantag för en lott — komma att sammanläggas med andra fastigheter kan återköpsrätt av formella skäl i dessa fall icke komma till användning annat än beträffande denna enda lott.

Vid försäljning av samtliga lotter böra köpare i respektive kontrakt tillförbindas att, därest kronan nödgas till vederbörande arrendator utgiva ersättning för av denne å lotterna till äventyrs verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, gottgöra kronan, vad kronan i berörda hänseende får erlægga. Vid försäljningen av angivna områden till kristliga föreningen av unga män bör köpeskillingen erläggas kontant. Köpeskillingarna för lotterna litt. B—G böra, om dessa lotter komma att försälas, erläggas på sätt stadgas i 21 § och 22 § B i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. I övrigt böra vid försäljningarna av samtliga lotter stadgandena i nämnda förordning lända till efterrättelse.

Styrelsen har gått i författning om egendomens utarrendering till den 14 mars 1940, därvid dock de områden, som föreslagits att försälas till omfördälda förening, undantagits från arrendet.

Jag finner mig böra biträda domänstyrelsens förslag rörande ifrågavarande kronoegendoms disposition. Vad särskilt angår de i närheten av Västerås stads planlagda område belägna lotter, som i instrumentet över uppskattningsförrättningen betecknats med litt. B—G, anser jag övervägande skäl tala för att medgivande lämnas till försäljning av dessa lotter. Jag vill i detta sammanhang särskilt framhålla, att det i förevarande fall är fråga om områden, som avses skola sammanläggas eller eljest brukas tillsammans med tidigare från samma kronoegendom försålda fastigheter i syfte att utöka dessa till bärkraftigare jordbruk. Beträffande lotten B, i fråga om vilken enligt lantmäteristyrelsens yttrande sammanläggning icke låter sig

Departements-
chefen.

genomföra, torde emellertid förbehåll böra göras om återköpsrätt för kronan under tio år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att från stadsägorna nr 887, 888 och 891 i Västerås stad må försäljas följande lotter, nämligen

lotten litt. B med en areal av 11.7755 hektar till G. A. Runfeldt mot ett saluvärde av 8,100 kronor samt under förbehåll om återköpsrätt för kronan under tio år, därest lotten icke skulle komma att sambrukas med stadsägan nr 889 B,

lotten litt. C med en areal av 5.4605 hektar till Judit Pettersson mot ett saluvärde av 3,700 kronor, för lottens sammanläggning såvitt möjligt med stadsägan nr 890 D,

lotten litt. D med en areal av 8.2800 hektar till Albin Carlsson mot ett saluvärde av 5,300 kronor, för lottens sammanläggning såvitt möjligt med stadsägan nr 890 F,

lotten litt. E med en areal av 9.9355 hektar till Edvin Gustafsson mot ett saluvärde av 6,720 kronor, för lottens sammanläggning med stadsägan nr 891 H,

lotten litt. F med en areal av 5.7000 hektar till W. Gustafsson mot ett saluvärde av 3,800 kronor, för lottens sammanläggning med stadsägorna nr 887 A och 891 I,

lotten litt. G med en areal av 5.6430 hektar till O. G. Bergfeldt mot ett saluvärde av 2,260 kronor, för lottens sammanläggning med stadsägan nr 887 C,

samtliga lotter med tillträdesrätt den 14 mars 1940, samt *en lott om 3.6830 hektar* av stadsägan nr 887, vilken närmare angivits å en av distriktslantmätaren R. Grebius år 1937 upprättad karta, mot ett saluvärde av 9,900 kronor till kristliga föreningen av unga män, med tillträdesrätt räknat från den 14 mars 1939;

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas,

beträffande samtliga lotter, *dels* att lotterna försäljas i det skick, vari de vid tillträdet befinna sig, *dels* att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningarna, *dels* att lotterna tillförsäkras rätt till erforderliga utfartsvägar, *dels* att köparna tillförbindas att, därest kronan nödgas till egendomens arrendator utgiva ersättning för av denne å lotterna till äventyrs verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, gottgöra kronan, vad kronan i berörda hänseende får erlagga, *dels*, därest elektrisk ledning, tillhörande vattenfallsstyrelsen, är framdragen över någon av de till försäljning avsedda lotterna, att köpare av sådan lott såsom ägare av densamma

medgiver vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av lägenheten Söderfors 1² i Älvkarleby socken av Uppsala län rätt att kostnadsfritt för all framtid bibehålla ifrågavarande ledning samt borttaga för ledningen hinderliga och för ledningens säkerhet farliga träd och buskar, med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, att vattenfallsstyrelsens personal skall erhålla obehindrat tillträde till den försålda fastigheten för ledningens tillsyn och underhåll samt reparation av densamma, därvid möjligen uppkommande skada skall av vattenfallsstyrelsen ersättas, att de träd och buskar, som fällas för ledningens bibehållande, skola fortfarande tillhöra ägaren av den försålda fastigheten och av denne tillvaratagas, att till säkerhet för nämnda rättigheter inteckning må meddelas i den försålda fastigheten, samt att, innan sådan inteckning meddelats, ägaren av den försålda fastigheten skall vara skyldig att vid överlåtelse av fastigheten eller del därav alltid göra förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd och förbinda ny ägare att vid överlåtelse även göra enahanda förbehåll, dels ock att innehavare av andra över lotterna med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för lotternas köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur,

beträffande lotterna A—G, att köpeskillingarna erläggas på sätt i 21 § och 22 § B i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. stadgas, samt att vid försäljning av lotterna i övrigt stadgandena i förordningen i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse, ävensom

beträffande lotten om 3.6830 hektar, att köpeskillingen erlägges kontant vid tillträdet, att i övrigt vid försäljningen stadgandena i berörda förordning i tillämpliga delar skola lända till efterrättelse, samt att, därest ifrågasatt reglering av Mälarens vattenstånd kommer till utförande, köpare av lotten icke skall äga påfordra ersättning av domänstyrelsen eller annan på grund av nämnda reglering under förutsättning att kostnader för samma reglering icke påföras köparen.

11:o.

Vånafjärden nr 3 i Norrbottens län.

I samband med kronans övertagande år 1937 från Kalix träindustriaktiebolag av de s. k. Karlsborgsverken i Nederkalix socken av Norrbottens län förvärvade kronan vissa obebyggda bostadstomter inom två av bolaget år 1929 planlagda egnahemsområden. Sedan fråga uppkommit om försäljning av nämnda tomter, har på domänstyrelsens föranstaltande uppskattningsförrättning i vederbörlig ordning hållits den 20 december 1938. Av det vid förrättningen förda protokollet jämte övriga till ärendet hörande handlingar, däribland en av distriktslantmätaren E. Andersson år 1929 upprättad karta, inhämtas bland annat följande.

Karlsborgs industrisamhälle är beläget invid allmänna vägen Karlsborg-Kalix, 8 kilometer från Kalix municipalsamhälle. Den å förenämnda karta åskådliggjorda avstyckningsplanen avser två områden, av vilka det ena är beläget invid Karlsborgsverken och det andra omkring 1.5 kilometer väster om dessa. Inom områdena ha utlagts ett antal tomter, vilka avstyckats före kronans förvärf av Karlsborgsverken. Avstyckningsplanen har blivit godkänd av länsstyrelsen i Norrbottens län den 20 maj 1930. Till försäljning ha nu ifrågasatts samtliga inom områdena belägna, kronan tillhöriga tomter, nämligen fastigheterna Vånafjärden 3¹⁸—3²⁸, 3³¹, 3³², 3⁴⁶, 3⁴⁸—3⁵³ inom det väster om Karlsborgsverken belägna området och Vånafjärden 3⁶¹ inom det vid Karlsborgsverken belägna området. Arealer och saluvärden ha uppskattats till:

Lott	Areal hektar	Saluvärde kronor	Lott	Areal hektar	Saluvärde kronor
3 ¹⁸	0.1080	450	3 ³¹	0.1475	525
3 ¹⁹	0.1220	500	3 ³²	0.1015	400
3 ²⁰	0.1370	500	3 ⁴⁶	0.1406	500
3 ²¹	0.1290	500	3 ⁴⁸	0.0875	400
3 ²²	0.1385	500	3 ⁴⁹	0.1650	500
3 ²³	0.1293	500	3 ⁵⁰	0.1209	250
3 ²⁴	0.0800	400	3 ⁵¹	0.1886	150
3 ²⁵	0.1005	450	3 ⁵²	0.1405	500
3 ²⁶	0.1180	475	3 ⁵³	0.1141	350
3 ²⁷	0.0910	375	3 ⁶¹	0.1660	150
3 ²⁸	0.1450	500			

Sammanlagda saluvärdet för lotterna, vilka ha en areal av tillhoppa 2.6105 hektar, skulle alltså bli 8,875 kronor. Saluvärderna ha beräknats med hänsyn till att kronan skall svara för anläggandet av erforderliga vägar. Å lotterna 3¹⁸ och 3¹⁹ finnas en s. k. ria av timmer och en loge av bräder. Byggnaderna, vilka tillhöra kronan, disponeras av Isak Vilhelm Nilsson enligt ett för tiden till den 30 april 1940 gällande kontrakt, varigenom vissa ängar och odlingar utarrenderats till Nilsson. Med industriförvaltningens medgivande ha hos kronan anställda arbetarna Bror Erik Nordgren och Karl Ragnar Ingemar Pettersson påbörjat uppförande av byggnader för egnahemsändamål å lotterna respektive 3²⁰ och 3⁴⁶. Övriga lotter äro obebyggda.

Förrättningsmannen har föreslagit, att lotterna måtte försäljas med tillträdesrätt för köpare vid köpekontraktens underskrivande. Tomterna vore

i första hand avsedda att upplåtas till de vid kronans industrianläggningar i Karlsborg anställda arbetarna m. fl., varför utbud av tomter ej borde ifrågakomma. Det borde uppdragas åt industriförvaltningen att antaga köpare och i övrigt handhava försäljningarna. Nordgren och Pettersson borde dock medgivnas rätt att förvärva de av dem disponerade lotterna. Anledning föreläge icke att vid försäljningarna föreskriva särskilda villkor angående lotternas användning eller återköpsrätt. För ärendets avgörande erfordrades riksdagens medverkan.

Industriförvaltningen har tillstyrkt försäljning av lotterna. Lotterna 3¹⁸ och 3¹⁹ kunde ej tillträdas omedelbart, enär de å lotterna befintliga byggnaderna före försäljningen borde rivras och bortflyttas.

Med skrivelse den 20 januari 1939 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning samt därvid anfört, att styrelsen i huvudsak icke hade något annat att erinra mot förrättningsmannens förslag, än att lotterna 3¹⁸ och 3¹⁹ ej borde få tillträdas tidigare än den 1 juli 1940.

Jag biträder ifrågavarande försäljningsförslag, sådant det förordats av *do-* *Departements-*
mänstyrelsen, och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen *chefen.*
medgiva,

att fastigheterna Vånafjärden 3¹⁸—3²⁸, 3³¹, 3³², 3⁴⁶, 3⁴⁸—3⁵³ och 3⁵¹ i Nederkalix socken av Norrbottens län må med i förestående tablå angivna arealer och saluvärden genom disponentens vid Karlsborgsverken försorg försäljas med tillträdesrätt för köpare vid köpekontraktens underskrivande, dock att lotterna 3¹⁸ och 3¹⁹ må tillträdas tidigast den 1 juli 1940;

skolande vid försäljningarna i övrigt iakttagas, att lotterna överlåtas i det skick, vari de vid tillträdet befinnas, att i köpen icke ingå å lotterna eventuellt befintliga enskilda tillhöriga byggnader och anläggningar, att köparna äro skyldiga underkasta sig de anvisningar och föreskrifter, som disponenten vid Karlsborgsverken kan komma att meddela i fråga om lotternas bebyggande, inhägnad, framdragande av vatten-, avlopps- och elektriska ledningar, underhåll av gator m. m., att köparna äga erlægga köpeskillingarna enligt 21 § och 22 § B i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., att i tillämpliga delar skola gälla bestämmelserna i berörda förordning, dock att länsstyrelse enligt förordningen åvilande uppgifter skola utövas av disponenten vid Karlsborgsverken, att blivande ägare av lotten 3⁵³ är skyldig tåla skada och intrång, som förorsakas lotten genom en över densamma framdragen, Norrbottens läns hushållningssällskap tillhörig elektrisk ledning, samt att lotterna 3²⁰ och 3⁴⁶ skola försäljas med hembuds rätt för Bror Erik Nordgren, respektive Karl Ragnar Ingemar Pettersson.

Kungl. Maj:ts proposition nr 132.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—11:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Allan Tigerschiöld.